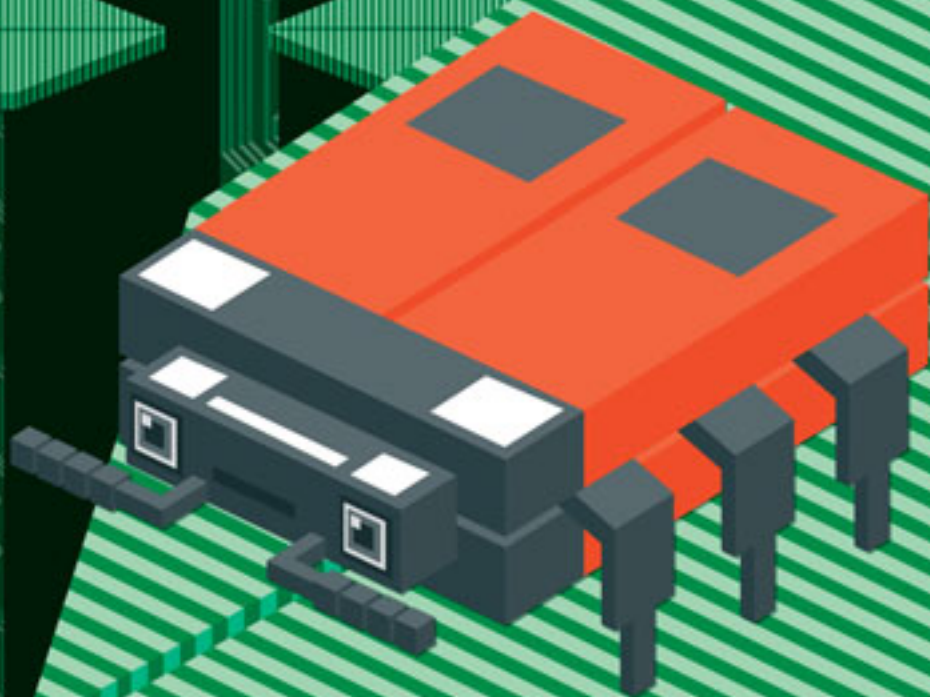

MaPA

Magazín Paláce Akropolis 04-06-2008

OBSAH

- 02 ---- Editorial
- 04 ---- Umění [z]rozené technologií [z technologie] **VERONIKA BROMOVÁ** – o nových médiích
- 09 ---- Za humny číhají nová média – **PŘEHLED FESTIVALŮ**
- 10 ---- Možnosti visící ve vzduchu **DAVID BERÁNEK** – rozhovor
- 12 ---- Jak se umělci zmocnili videa – dějiny videoartu **FILIPA LÁBA**
- 16 ---- Akropolismultimediale 2008 – program
- 20 ---- Laurel a Hardy tancují na breakbeat **ADDICTIVE TV** – rozhovor
- 22 ---- O smíchu bez smíchu **SPOLEČENSTVO BEZHĽAVÝCH/SPTIFIRE COMPANY** – recenze
- 24 ---- Divadlo jsou bubliny **JIŘÍ JELÍNEK** – komiksový rozhovor
- 28 ---- Onehand Jack story **PETR HAŠEK** – příběh o vzniku inscenace
- 31 ---- Šanson s bluesovým feelingem **ARNO** – profil
- 32 ---- Mystické divadlo z Uralu **DIVADLO U MOSTU** – profil
- 36 ---- Neslyším. No a? **DIVADLO NESLYŠÍM** – rozhovor
- 38 ---- Popularizován hmyzem **DAN BÁRTA** – rozhovor
- 42 ---- Králové rockgrassu **HAYSEED DIXIE** – profil
- 43 ---- S Prouzou V tichosti **PROUZA** – rozhovor
- 44 ---- Nevím nic o Klaxons **THE NOTWIST** – rozhovor
- 46 ---- Nožik čups **MESSER CHUPS** – profil
- 48 ---- Svěží vítr z Afriky i inuitských plání **RESPECT FESTIVAL 2008** – profily
- 50 ---- „Nezávislá reklama“ – téma **ONDŘEJE FORMÁNKA**
- 54 ---- Vitální rockový ještěř z druhohor **DINOSAUR JR.** – profil
- 56 ---- Resumé
- 58 ---- Fotogalerie **DAVID POKORNÝ**

Editorial Pokud to na nějaké scéně vře a kolotá, míhá se, hluchá, hypnotizuje, popudlivě či smířlivě reaguje na přítomného diváka, zrní, pípá a blýská, pak to je rozhodně progresivní umělecký obor či lépe řečeno fúze umění a technologií, které můžeme nazvat nová média či multimediální umění. Vzhledem k tomu, že připravovaný festival Akropolismultimediale tento rok nabídne bez nadsázky to nejlepší, co se na české, ale i evropské scéně děje, nebáli jsme se hlavní téma MaPY věnovat právě tomuto novorozenci mezi o mnoho tisíciletí staršími bratry hudbou, divadlem, malířstvím či sochařstvím. Pokud si třeba připadáte mimo mísu na tomto poli nabízejícím divoké audiovizuální show, různé hošíky soustředěně stojící za svými laptopy a produkující podivné zvuky a obrazy, smyčky, remixy, roboty reagující na tón hlasu, interaktivní instalace, ale i podivné přístroje stojící na čestném místě proslulé galerie, simulující procesy v lidském těle a produkující velice podobné

exkrementy jako my, k orientaci vám pomůže subjektivní pohled do historie i současnosti nových médií známé české umělkyně Veroniky Bromové, která jako jedna z prvních u nás začala vystavovat digitálně upravené fotografie, či článek Filipa Lába o dějinách videoartu. I přehled evropských festivalů věnujících se audiovizuálnímu a hybridnímu umění a technologiím vás může inspirovat k realisticko-virtuálnímu výletu.

A stejně jak překotně se vyvíjejí technologie, tak bleskurychle na ně reagují umělci. Pokud jste ostýchaví a váhaví, neřku-li konzervativní, začněte tuto scénu objevovat polehoučku, pozvolna. Vřele doporučuji začít klasikem a seznámit se s dílem amerického videoartisty Billa Violy. Na jeho berlínskou výstavu, kterou jsem viděla před šesti lety, dodnes vzpomínám. Pokud je hlavním smyslem umění probudit v člověku „posvátno“ a přesah k něčemu vyššímu, ať už je to božské či hluboce lidské, tak to on rozhodně umí.

Ani v tomto čísle jsme nezapomněli na klasické umělecké disciplíny, jimiž žije Palác Akropolis. Za přečtení určitě stojí profil mýty opředeného ruského režiséra Sergeje Fedotova, komiksový rozhovor s talentovaným hercem a režisérem Jiřím Jelínkem, trochu jiný úhel pohledu na hudbu v reklamě a reklamu hudbě Ondřeje Formánka či rozhovor s německou partou Notwist. A také ... z jiného úhlu můžete poznat Dana Bárta v rozhovoru o pralese, vážkách a fotografování, zatímco on už možná v této chvíli drží v ruce své zbrusu nové album.

☛ **Ludmila Škrabáková – editor, foto Gabina Fárová**

Palác Akropolis ve spolupráci s D Smack U Promotion uvádí
MIDNIGHT SUN SESSIONS ☛ 22.4. 2008, 19.30 h
PALÁC AKROPOLIS

JOSÉ GONZÁLEZ / SWE
DEATH VESSEL / USA – support

Předprodej v síti Ticketpro a v kavárně Paláce Akropolis (Kubelíkova 27, Praha 3)
www.palacakropolis.cz
Za podpory Radia 1

Umění [z]rozené technologií [z technologie]

Nová média za svou poměrně krátkou existenci urazila velký kus cesty a zasahují dnes do mnoha lidských činností. Ovšem nejde jen o spojení umění a technologií, ale je třeba se zamyslet i nad tím, jakým směrem své myšlenky a úsilí zacílíme.

Minulý rok jsem navštívila rakouský Linec, kde každé září probíhá Ars Electronica, nejstarší evropský festival umění vytvořeného pomocí nových médií, tentokrát pod názvem Sbohem soukromí. U zrodu tohoto festivalu stáli vizionáři typu Herberta W. Frankeho (nejdůležitější autor sci-fi literatury píšící v německém jazyce), Timothyho Learyho (americký spisova-

tel, myslitel a psycholog, propagátor aplikace LSD k terapeutickým účelům, jenž působil na Harvardu, známá je například jeho kniha Chaos and Cyber Culture), Nam June Paika (americký umělec asijského původu, zakladatel videoartu a majitel termínu „informační superdálnice“, člen neodadaistického hnutí Fluxus), Bohuslava Woodyho Vašulky (český umě-

lec, absolvent FAMU, žijící a tvořící v USA, založil se svou ženou Steinou v roce 1971 v New Yorku elektronické divadlo The Kitchen), Petera Weibela (umělec, člen vídeňského akcionismu, kurátor a teoretik, vede institut pro nová media ZKM v Karlsruhe).

Jsme mobilní, jsme on-line

V době zhruba před 30 lety, kdy se nový typ analogového a elektronického umění, prezentovaný především videoartem, videoinstalací a experimentální prací se zvukem, rodil k životu, bylo zapotřebí ukázat, že toto nové umění má právo na existenci vedle již klasických uměleckých médií – malby, sochařství a architektury.

Dnes nás technologie různého typu zasahují globálně, a co bylo kdysi v mozcích a rukou několika nadšených „šilenců“, je dnes k dispozici všem. Tedy téměř všem, kteří se pohybují v ekonomicky rozvinutějších místech naší planety. Jsme mobilní. Jsme on-line, ale bohužel nejsme nejlepšími lidmi. Chce se mi říct „mobilní/debilní“, a asi jako většina lidí, která zažila dobu před mobily, si někdy zavzpomínám, jak to chodilo, a jaký to byl klid nebýt stále v dosahu, ale i pod kontrolou těchto vymožeností. Je to velká závislost a jen málokomu se pod společenským tlakem daří odolávat a málokdo chce odolávat. Odolávat „přirozenému“ vývoji se dá jen těžko. A právě teď zažíváme boom, jenž byl nastartován myšlenkovým hnutím 60. let, vyburcovaný reakcemi na válku ve Vietnamu a láskou květinových dětí, které experimentovaly s psychotropními látkami rozšiřujícími vědomí.

V jakémkoli druhu umění tvořeného jakýmikoli médii jde především o práci s vědomím a myšlenkou. A jakékoli umění a jakékoli technologie, jež považuji za geniální, dobré, prospěšné či krásné, by měly sloužit dobru této planety a lidstva. Umění by mělo otevírat naše duše, dotýkat se nás a otevírat nám naše ospalé oči, unavené světlem obrazovek počítačích strojů. Mělo by reflektovat a také často reflektuje momentální stav světa a díky těm nejlepším dokáže předpovědět často s velkým předstihem i děje budoucí.

Pravidla v digitálním světě?

Jsou to paradoxně války a vojenský průmysl, co mnohdy podporuje technologický pokrok, neboť jsou zde k dispozici neomezené finanční prostředky na vývoj. Za předchůdce dnešních počítačů je označován dešifrovací přístroj Simulant, jenž sloužil Britům k luštění šifrovacího jazyka Enigma v boji proti fašistickému teroru.

Berlín je dalším místem, kde se daří přehlídce umění nových médií. O něco mladší festival Transmediale s názvem Spiknutí jsem letos na rozhraní ledna a února navštívila se svými studenty ateliéru Nová média 2/Fotografický a digitální obraz pražské Akademie výtvarných umění.

Zmíněné festivaly jsou si tematicky blízké a zabývají se myšlenkami ochrany či dostupnosti soukromí každého z nás či konspirativními teoriemi. Obě přehlídky díky širokému mezinárodnímu okruhu zúčastněných umělců, mediálních aktivistů, akademiků, teoretiků a performerů tato aktuální témata bohatě a široce ilustrují. Z dění v Linci i Berlíně vyplývá potřeba diskutovat práva a pravidla v digitálním světě. Technologie přinášejí nové možnosti, nové cesty, pomáhají, ale i ovládají, a je jen na nás, nakolik jim podlehneme a nakolik dokážeme využít jejich potenciál k dobru vlastnímu i k dobru civilizace. Jak jsem napsala, žijeme v době mobilních technologií, globálních komunikačních sítí, hi-tech technologií vojenského a vesmírného průmyslu, radarů, avatarů, blogů, chatů, virtuálních komunit. Můžeme žít již nyní své virtuální životy ve virtuálním prostředí aplikací, jakými jsou Second Life, My Space, You Tube a prezentovat své individuální názory a zájmy. Individualizace je nyní mainstreamem. Umění nových médií zahrnuje dnes velmi široké spektrum projevů, ráda na tomto místě nabídnu, co mě přitahuje, a stručně zmíním několik umělců, k jejichž dílu mám osobní vztah.

Laurie Anderson

Americká hudebnice, výtvarnice a performerka proslula mimo jiné tím, že sama ze sebe vytvořila hudební nástroj.

Viola, Díaz i Malich

Jednou z inovativních uměleckých osobností je pro mne Američanka Laurie Anderson, hudebnice, výtvarnice a performerka. Vymyslela a ve svých performancích používá rozličné originální hudební nástroje. Sama ze sebe rovněž jeden vytvořila, když své tělo pokryla senzory, s jejichž pomocí snímala zvuky svých vlastních doteků. Prezentovala množství multi-mediálních představení, z nichž nejznámější je inspirováno Moby Dickem (písně a příběhy z Moby Dicka, 1999–2000). Jedním z centrálních témat její práce je výzkum vlivu technologií na mezilidské vztahy a komunikaci. Je jedinou umělkyní, které poskytla NASA pobytové stipendium, jež ji inspirovalo k její nejnovější performance The End of the Moon.

Z českých umělců starší generace je to určitě Zdeněk Sýkora, významný český malíř, jehož práce jsou zastoupeny v mnoha sbírkách moderního světové-

ho umění. Patří k průkopníkům počítačového umění, jeho abstraktní konceptuální malba působí velmi emocionálně a do jeho obrazů se promítá svět v neustálém pohybu i snaha pochopit jeho zákonitosti. Federico Díaz je nepřehlédnutelný vizuální aktivista argentinského původu, který zaujal svými díly v oblasti nových médií a výrazně se prosazuje od roku 1990. Zajímá se o nové přístupy k umělecké tvorbě, o zapojení softwaru, zvuku, světla, pohybu, elektronických technologií a v neposlední řadě diváka do svých interaktivních instalací. Pracuje s týmem dalších tvůrců pod hlavičkou E-area, vystavoval na mnoha mezinárodních přehlídkách, například na výše zmíněné Ars Electronica. Umělecké dílo považuje za součást sociálního prostoru a prostředek ke komunikaci a jeho tvorba přesahuje do oblasti architektury. Federico Díaz je žákem významného českého umělce Karla Malicha, kterého nemohu nezmi-

nit. Jeho křehké drátěné objekty levitující v prostoru jsou pokusem zachytit a zakódovat vnímání světa, který nás obklopuje, a podařilo se mu sdělit neviditelné věci, pohyby a energie universa.

Američan Bill Viola je dalším z řady špičkových novomediálních umělců. Pracuje s pomocí profesionálního štábu, využívá nejnovějších technologií a jeho emotivní a magicky přitažlivá videa se dotýkají hluboce lidských otázek. Je asi nejznámějším a nejobjednovanějším současným umělcem, jeho video-kariéra trvá již 35let. Velkými tématy pro něj jsou živly, láska, smrt, zrození, víra, mystika a náboženství, nezalekne se velkých a zásadních témat lidství. Vystavuje v nejprestižnějších výstavních síních a institucích světa.

Maso jako koncept

Nová média výrazně ovlivňují současnou architekturu, průmyslový a užitý design a módu. V těchto oblastech mohou tvůrci povětšinou disponovat s řádově daleko objemnějšími rozpočty v oblasti výzkumu i na samotnou realizaci projektů, než je běžné v oblasti výtvarného umění. Zaujala mě práce architekta Marcose Cruze, který žije a pracuje v Londýně a přednáší na Bartlett School of Architecture. Jeho individuální výzkum je věnován budoucím vizím těla v architektuře, otázkám současných vztahů mezi lidským masem a architektonickou masou. Konceptuálně jeho práce bádá v aréně hnusu, na němž myšlenka estetiky masa stojí, a vysvětluje nové typy neoplazmatických předpokladů, na kterých budoucí možnosti neo-biologického masa leží. Navrhuje Syntetickou neoplazmu jako nové částečně žijící entity, jež jsou identifikované jako částečně designované objekty a částečně žijící materiál, v nichž je hranice mezi přírodním a umělým progresivně značně rozostřená. Marcos Cruz předkládá maso jako koncept a rozšiřuje názor na kůži jako na jednu z neaktuálnějších architektonických metafor.

Sbohem globální vesnice

Nová média zasahují dnes všechny obory lidské činnosti a se všemi těmito aspekty také pracuje součas-

Bill Viola

Emotivní a magicky přitažlivá videa amerického průkopníka videoartu se dotýkají hluboce lidských otázek.

né umění a příbuzné obory, např. velmi progresivně móda a design. V designu je například možné si navrhnout vlastní varianty užitných předmětů přímo v prostředí webových stránek, a nechat si hotové výrobky zaslat na dobírku. Od dob renesance, kdy umělec užíval princip kamery obscury k přenosu

Richard Lowenberg

Brainwave Music z multimediálního experimentu *The Secret Life of Plants* umělce a bioregionálního aktivisty R. L. z roku 1976.

perspektivy na plátno, vynálezu fotografie a filmu, přes výzkumy bezdrátového spojení Nikoly Tesly, který razantně ovlivnil vývoj mobilních technologií, učinilo lidstvo obrovský skok k dnešním výzkumům a aplikacím nejnovějších nanotechnologií, např. v lékařství.

Otázkou zůstává, jestli nás technologický pokrok spasí či nikoliv, a jestli není třeba souměrně rozvíjet i duchovnější aspekty lidství. Je jasné, že technický pokrok, který na jedné straně pomáhá a urychluje, v sobě nese na straně druhé negativní vliv na lidské zdraví a přírodu. Také je zřejmé, že elektronické obrazy budou fungovat, jen pokud bude fungovat lidská společnost na bázi spotřeby energií a zboží. V případě zhroutení ekonomického systému a následného výpadku elektrického proudu se s těmito

vymoženostmi můžeme rozloučit a zamávat na rozloučenou své globální vesničky. V té době snad budeme připraveni k osídlování dalších vesmírných objektů, vybaveni neoplazmatickou kůží a masem, dostatkem virtuální paměti i čipy, našlápneme své hybridní solární mopedy a vydáme se infikovat universum. Měli bychom se zamyslet nad tím, jak a jakým směrem inovovat naše myšlenky a způsob činností, kterými spoluvytváříme obraz tohoto světa.

☎ **Veronika Bromová**

Autorka je umělkyní a vede ateliér nových médií 2 na AVU.

www.avu.cz

www.veronikabromova.cz

Autorka podporuje uměleckou skupinu Ztohoven.

Za humny číhají nová média

Vybrané evropské festivaly mapující dění v umění a technologii

Optronica Londýn, Velká Británie

www.optronica.org

Festival věnovaný fúzi hudby a vizuálního umění je dítětem audiovizuálních tvůrců a producentů Addictive TV a kurátorů nových médií ze Cinefeel.

V pařížské Le Cube v Issy probíhá do 26.7. 2008 výstava s názvem OPTRONICA – HYBRIDATIONS SONORES & VISUELLES, jež nabízí vybrané lahůdky audiovizuálního umění.

Ars Electronica Linec/Linz, Rakousko

www.aec.at

Nejstarší evropská přehlídka nových médií prezentuje umění v těchto sekcích: Počítačová animace /Film/ VFX, Interaktivní umění, Digitální hudba, Hybridní umění, Digitální komunity, Volný počítačový styl a Výzkum v oblasti nových médií.

4.–9.9. 2008

Transmediale Berlín, Německo

www.transmediale.de

Letošní únorové Conspire... transmediale.08 nabídlo širokou paletu multimediálního umění a nastolilo otázku technologické kontroly a ovládání společnosti a jejich mechanismů. Kriticky zkoumalo prostředky k vytváření konspiračních teorií a použilo je samé, aby odhalovalo nové formy vyjádření a digitálního diskurzu.

European Media Art Festival

Osnabrück, Německo

www.emaf.de

Heslem či tématem letošního festivalu je Identita – individuální, sociální, globální identita v rychle se měnícím světě.

23.–27.4. 2008

Impakt Festival Utrecht, Holandsko

Adventures in Sound and Image

www.impact.nl

Utrechtský festival současného a inovativního videoartu. Program Impact on-line podporuje vznik internetových projektů.

7.–11.5. 2008

Multiplace

Festival síťové kultúry

www.multiplace.sk

telematické sítě/imaginární vysílání/experimentální mobilita

Přehlídka zaměřená na „síťové“ umění a kulturu klade důraz na nové formy kreativity a experimentování s možnostmi spolupráce a propojování mezi jednotlivými „uzly“ sítě. V rámci programu „Skok do sítě“ je možné se zapojit do různých aktivit nebo naopak najít spolupracovníky pro svůj nápad či projekt.

26.4.–3.5. 2008

Připravily Veronika Bromová a Ludmila Škrabáková

**EUROPEAN
MEDIA ART FESTIVAL
OSNABRUECK**

Možnosti visící ve vzduchu

David Beránek úzce spolupracuje s festivalem AkropolisMultimediale, ale stojí i za dalšími audio vizuálními přehlídkami. Není to nelogické. Všichni jsou propojení.

Letošní ročník AkropolisMultimediale je první, na kterém se podílíš, máš ale bohaté zkušenosti z jiných audiovizuálních přehlídek...

Od začátku dělám Bulvu Fabulu v Roxy a Sperm Cinemu na Sperm festivalech. Celá audiovizuální scéna, VJing, DVJing a všechny další formy, které jsou tomu příbuzné (včetně klasického filmu), mě hodně

zajímají a baví. Spolupráce na AM je pro mě ctí a zároveň potěšením.

Je to i trochu logické pokračování toho, co děláš?

Česká audiovizuální scéna je navzájem propojená, protože je dost malá. To ji zároveň jasně determinuje. I negativně – je totiž relativně málo lidí, kteří se

tím zabývají, je málo peněz, kterými ty lidi náležitě ohodnotit a také je např. malé povědomí o tomhle „žánru“, takže i mezi lidmi je těžší to „prodat“. To pozitivní je zase velké nadšení lidí a nezkaženost penězi.

Takže v podstatě punkový/DIY přístup? Souvisí to i s dostupností technologií?

Ano, určitě má audiovizuální scéna pro určitou, řekl bych tu větší část lidí, kteří se tomu věnují, podobnost s punkem ve své otevřenosti a spontánní kreativitě, ale také do jisté míry volnějším přístupem, který hraničí někdy až s nespolehlivostí.

Dostupnost technologií hraje na naší stranu, protože umožňuje prakticky každému, kdo má dostatečnou vůli, aby se stal Vjem. Samozřejmě to pak zvětšuje oka síta a prochází daleko více lidí, kteří třeba nejsou tak kreativní, ale spíše technicky zdatní, ti však můžou najít uplatnění třeba na komerčnějších akcích.

Mě právě baví sledovat to široké spektrum lidí a stylů, kteří se tomu věnují. Od těch jasně uměleckých, až po ty zcela otevřené komerční scéně.

Zase čím je scéna větší, tím je větší šance, že přinese zajímavé tvůrce. Na to, aby vzniklo něco dobrého, musí být většinou už dost toho špatného.

To určitě. Výběr přirozený, stejně jako nabídka i poptávka. Jakékoliv zasahování do přirozeného procesu není žádoucí. Respektive ona ta selekce funguje, ale jenom v rámci jednotlivých akcí, jejich vlastním výběrem.

Čím se od ostatních liší AkropolisMultimediale?

AkropolisMultimediale má možnosti a prostředky zviditelnit celou scénu natolik, že jí začnou lidé a média brát opravdu vážně a nebude to jen přívěsek ke standardním nebo hudebním akcím. Otevírá se tím ale riziko komercializace – chytanou se toho promotéři kvůli penězům, scéna se bude degradovat a skončí to jako s taneční hudbou. Tedy přirozený vývoj, nic neobvyklého.

Myslíš, že se to stane?

Možná ne, ale pokud ano, tak ty kreativnější si najdou nějakou nezkaženou novou formu nebo platformu, jako je třeba Bulva Fabula, Uchoko, Sperm Festival a další. Takže asi se to stane, jenže za hodně dlouho. Digitalizace je také daleko pomalejší, než jsme si mysleli. Na druhou stranu je pravda, že audiovizuální scéna je trochu komplikovanější a hůře stravitelnější a to ji možná zachrání.

Ondřej Formánek na jiném místě MaPY píše o tom, že spousta současných nezávislých kapel s klidem prodává svoji hudbu do reklam, což bylo dřív skoro až zahanbující, ale na druhou stranu jsou to právě reklamy, kde v médiích dneska najdeš nejzajímavější hudbu. Myslíš, že by se mohlo něco podobného stát i s audiovizuální scénou? Tvůrci by přešli z té umělecké strany na tu obchodní, ale zároveň redefinovali vizuální vkus, podobu a vnímání reklam?

Určitě ano! Na jednu stranu se možná někdo ohrnuje, že to prodají, ale já bych to udělal asi taky, za to se na ně nemůžeme zlobit. To, co jsi zmínil, se děje i na audiovizuální scéně. Nejlepší VJové jsou často také skvělí grafici a animátoři a často dělají pro komerční firmy a chtě-nechtě jsou ovlivňováni záměry mediálních skupin, producentů atd., ale to už je jiná problematika.

Je tedy ambice AkropolisMultimediale spíš konfrontovat současné světové hvězdy s naší scénou, ukázat kontext a tím to tadý jako vychovávat, a nebo jde spíš o propagaci audiovizuální scény?

Určitě obojí. Jde o to, ukazovat, že nic není definitivní, že další možnosti jsou ještě ve vzduchu a je potřeba nebát se jich. Naopak, musíme je nadšeně přijímat a tím sebe i společnost obohacovat.

☞ **Radim Šrám**

Jak se umělci zmocnili videa

Pro nás pamětníky znamená video polovinu osmdesátých let, přehrávač VHS, a šumící, desátou kopii Ramba s domácím dabingem, kde znuděně namlouvá všechny postavy mužský hlas. Nicméně touto dobou už video existovalo drahnou chvílí, a to nejen jako nosič kýžených filmových zážitků, ale také jako forma uměleckého vyjádření. V následujícím textu se podíváme do dob, kdy se objevil fenomén videa a kdy vznikal videoart, který je jedním z předchůdců dnešních multimediálních projektů, projekcí a VJingu.

Video Flag

Nam June Paik,
1958 – 1969,
synchronizovaný
playback na 70
CRT monitorech,
Hirshorn
Museum and
Sculpture Garden

Počátky videoartu mají své kořeny v druhé polovině šedesátých let ve Spojených státech, v období studené války, kontroverzní atmosféry okolo války ve Vietnamu, éry dobývání vesmíru, bojů za občanská práva menšin a mladé kultury se zájmem o chemické rozšiřování vědomí. Atmosféra byla nabitá potenciálem změny na osobní i společenské úrovni. Video bylo vnímáno jako jeden z možných prostředků, které mohou pomoci v procesu proměny společnosti. Samotné video jako technologie bylo na trhu již přes deset let, většinou v podobě cívkového magnetofonu (reel-to-reel) využívající jako médium 2,5 cm širokou magnetickou pásku. Zásadním zlomem v historii videa byl rok 1967, kdy firma Sony uvedla na trh první přenosnou videokameru Portapak. Podoba s dnešními videokamerami nebyla příliš velká, Portapak se skládal z celkem rozměrné kamery připojené k cívkovému videomagnetofonu. Podstatné ale bylo, že Portapak byl technologií sice drahou (1500\$), ale ne již úplně nedostupnou. K masovému rozšíření videa přispěly ve velké míře také státní knihovny (zejména ve Spojených Státech), které začaly shromažďovat a půjčovat materiály využívající nové médium, organizovaly projekce a v neposlední řadě umožňovaly také půjčování Portapaků.

Televizor jako artefakt v globální vesnici

Nástup videoartu předznamenaly s několikaletým předstihem „technologické“ výstavy umělců hnutí Fluxus atakující klasický fenomén televize jakožto centralistického komerčního média. Videoart využíval televizoru jako prvku výtvarné instalace s úmyslem změnit její zaběhnuté vnímání jako uzavřeného média. Mezi pionýry videoartu patří Korejec Nam June Paik s výstavou „Exposition of Music-Electronic Television“, která proběhla v roce 1963 v Galerii Parnass v německém Wuppertalu. Paik zde vyplnil galerijní prostor instalací sestavenou z televizních přijímačů, jejichž umístění a přijímaný posměšený obraz podkopával klasické vnímání televize a měnil očekávání diváků vůči rigidní instituci televize.

V podobném duchu ve stejném roce v Smolin Gallery v New Yorku vystavil Wolf Vostell upravené televizní přijímače spolu se svými kolážemi vyrobenými z obálek časopisů pod názvem „TV-Décollage“ (1963). Tyto dvě výstavy sice nebyly videoartem v pravém slova smyslu, jak ho vnímáme dnes, nicméně Paik a Vostell byli prvními, kdo použil televizor jako umělecký prvek v galerii. Vedle těchto dnes již legendárních akcí se ve stejné době konal v New Yorku „Yam Festival“ pořádaný také Smolin Gallery. Tady Wolf Vostell ve své performanci „TV Burying“ (1963) pohřbil a zakopal rituálně obětovaný televizní přijímač. Podobně v Německu použil televizní jako umělecký předmět např. Günther Uecker v díle „TV 1963“ (1963), kde televizor spolu s celou galerijní místností potloukl hřebíky v duchu tribálních rituálů. V Paříži v roce 1962 na společné výstavě použil televizor ve své soše „Télévision“ (1962) César. Isidore Isou vystavil na stejné výstavě televizní objekt „La télévision dechiquetée ou l'antiretentionisme“ (1962). Švýcarský umělec Karl Gerstner v letech 1962–63 vytvořil řadu variant objektu „Auto-Vision“ (1962–3), který modifikoval stávající program televizoru pomocí přidaných plexiskel, vycházející z op-artu. Vlna výstav a umělců zpracovávajících téma televize a adoptující televizor jakožto umělecký objekt se rozběhla přibližně ve stejnou dobu na různých místech, umělci tak reagovali na přibližně desetiletou dobu existence fenoménu masového média televize a jeho vzrůstající úlohy ve společnosti. Velký vliv na první generaci videoartu (a vlastně vůbec první generaci, která vyrostla s televizí) měla práce Marshalla McLuhana „Understanding Media“ z roku 1972 (česky Jak rozumět médiím), rozvíjející teorii paralelního vývoje komunikačních médií a struktur vědomí, vedoucí k vzniku nové „informační“ společnosti a „globální vesnici“.

Živý organismus jménem videoart

Nástup videoartu přišel právě v době, kdy ustupující modernismus začínal být nahrazován postmodernismem. Počínaje minimalismem a jeho popřením

Pre-Bell-Man

Nam June Paik, socha
před Museum für
Kommunikation
ve Frankfurtu

uměleckého „objektu“, happeningy, performance, invaze médií v parodickém pojetí pop artu nebo projekty hnutí Fluxus narušovaly zažitě představy diváků o tom, jak by mělo vypadat umění.

V návaznosti na pozdně modernistický zvyk v umění prozkoumat základní vlastnosti materiálů, se umělci vrhli na zkoumání možností, které přinášelo video. V porovnání s filmem bylo video laciné, pásy znovu použitelné, výsledky bylo možné si hned prohlédnout. Možnosti střihu nebo úprav byly v počátcích technologicky omezené a přesně je bylo možné realizovat jen v mediálních laboratořích nebo cent-

rech, které disponovaly těžko dostupnou technikou. Technologické možnosti do značné míry určovaly podobu v té době vznikajících děl – simultánní snímání a projekce daných událostí nebo analogová syntéza obrazu byly jedněmi z nejčastěji používaných způsobů. První projekty byly zaměřené zejména na umožnění divákova vnímání sama sebe v prostorách galerie pomocí umístěných kamer a monitorů, dále pracujících se vztahy času/prostoru nebo času/zvuku.

První díla se tedy většinou skládala z instalací složených z kamer, monitorů a videomagnetofonů s okamžitým nebo zpožděným přehráváním, častá byla úprava magnetofonu smyčkou z pásku spojující snímání a přehrávací hlavu jednoho nebo více videomagnetofonů. Typickým příkladem může být multimonitorová instalace „Wipe Cycle“ (Ira Schneider a Frank Gillette, Howard Wise Gallery, 1969), kde na zpožděné osmisekundové smyčce mohli diváci na stěně z devíti monitorů vidět svůj příchod do galerie mixovaný spolu s přenosem z lokální televizní stanice. Podle autorů bylo nejdůležitějším prvkem tohoto díla forma prezentace informace spolu se zapojením osoby diváka do této informace, míšení živého přenosu s upraveným a sestříhaným televizním obrazem.

Velkým „objevem“ na poli videa byl video feedback, zpětná vazba, specifický jev vznikající namířením kamery do monitoru ke kterému je připojena, takže snímá obraz na monitoru. Výsledkem toho je nekonečný proud obrazů plynoucích po monitoru, nekonečný tunel se stálým pohybem. „Když jsem poprvé viděl video feedback, věděl jsem, že je to zásadní objev. Nemělo to nic společného s ničím, bylo to čisté plynutí nějakého druhu energie,“ popisuje své první setkání s tímto jevem praotec videoartu Woody Vassulka. Video feedback byl nejen velmi snadno proveditelným psychedelickým efektem, ale vyjadřoval také základ konceptu teorie informačních systémů. Posloužil jako silná metafora přirovnávající sebemonitorovací schopnost informačního systému (video feedback) k seberegulačním funkcím živých organismů.

Počáteční období videoartu bylo ve znamení objevo-

vání a zkoumání možností nového média. Umělci, často ruku v ruce s odborníky na elektroniku, upravovali a vytvářeli nové nástroje pro úpravu nebo zpracování obrazu. Jeden z průkopníků videoartu Nam June Paik zkonstruoval v roce 1969 s inženýrem Shuya Abe nástroj umožňující přidání barev do standardně černobílého videoobrazu, nazvaný Paik-Abe video syntezátor. Vzorem jim byly první syntezátory na elektronickou hudbu od proslulého dua Robert Moog a Don Buchla z počátku let šedesátých. Další umělec (původně filmař) Tom DeWitt popisoval způsob jakým konstruoval svůj syntezátor: „Měl jsem zkušenosti s rozkladem obrazu na jednotlivé složky, a když jsem navrhoval svůj syntezátor, rozdělil jsem obraz na tyto prvky – barvu, tvar a pohyb. Tvar jsem pak rozdělil na podkategorie bod, linka, plocha a iluzivní prostor. Když jsem později četl Kandinského (O duchovnosti v umění), zjistil jsem, že jsem byl velmi blízko – nic jsem o jeho práci nevěděl, ale došel jsem k tomu samému výsledku.“

Od videa k počítačům

První videa byla po technické stránce celkem nekvalitní. Černobílý zrnitý analogový obraz s nízkým kontrastem, kamery s malou citlivostí dodávaly prvním dílům videoartu charakteristický výrazný vzhled. Syrová stylizace videa byla velmi silná, a jakkoliv v době vzniku videí byla pouhým technologickým omezením, dodává dnes těmto dílům velmi silnou atmosféru. Hlavní přínos videa ale tkvěl v jeho přístupnosti a dostupnosti. Jedinou možností, jak zpracovávat pohyblivý obraz do doby nástupu videa byl klasický film. Ten je sice velmi kvalitní, ale také velmi drahý a veškerá technika je také extrémně drahá. S videem přišla možnost zpracování pohyblivého obrazu s pomocí dostupné spotřební elektroniky, navíc s novými možnostmi. Video více vyhovovalo potřebám umělců, možnost okamžitého prohlížení natočeného materiálu, simultánní nebo zpožděný přenos, vícekanálové instalace, zpracování obrazu pomocí procesorů, vše otevíralo nové možnosti na poli nově vznikajícího videoartu. Odvětví videa se po technické stránce velmi rychle rozvíjelo, tak-

TV Cello

Nam June Paik
a Charlotte
Moorman, 1971,
performance

že např. to, co dlouho fascinovalo experimentátory s televizním obrazem, totiž fakt, že nejde o sled jednotlivých obrázků, ale kontinuální obraz, přestalo po relativně krátké době (po zavedení digitálního zpracování obrazu) být aktuální.

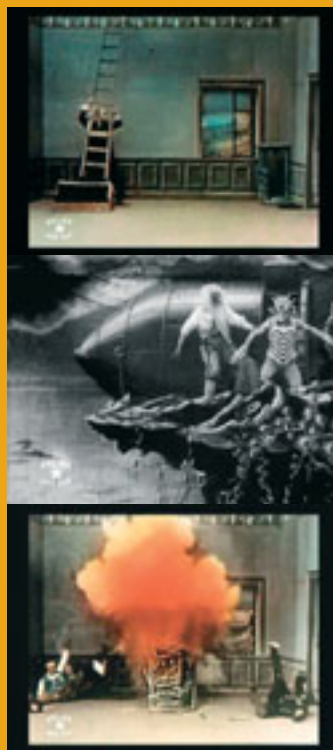
Z dnešního hlediska jsou počátky videoartu zajímavou a nepřilíží vzdálenou epochou, na které je možné sledovat paralelní vývoj různých variant použití videa, od naivních snah videodokumentaristických kolektivů, přes záznamy dobových performancí, až po sociálně kritická videa. Videoart přinesl novou estetiku do televizního obrazu, méně strnulou než nabízela klasická kinematografie jak po formální, tak obsahové stránce. Otevřel se neomezený prostor experimentování s pohyblivým obrazem, od kterého byl jen malý krok k dnešní multimediální produkci.

✎ Filip Láb

Autor je lektorem fotografie na FSV UK

Mimo-TV /cz ➔ Mythematica

Alkaloidova šlechtirna křišťalových zvuků přináší do vašeho ucha další velebné, hluboké, šumivé ostré až mrazivé, místy suché a prolínající se naoranžovělé příběhy ticha. Z mechu a kapradí přicházejí s plnou nůši čerstvě utkaných a s láskou opracovaných oink zvuků, pitipa melodií a tampatynk rytmů Daniel Špaček Embryo a Barka Mottlová s obrazárnou Milana Malíka 000333 jako downtempický a chillouterní živý audiovizuální projekt alien broadcasting centrály Mimo-TV. A ledovce tají...

DVA /cz ➔ Melies

Premiéra v pořadí již druhého filmově hudebního projektu formace DVA. Po hrůze v Kabinetu Dr. Caligariho objevují DVA kousky rozšafného filmového kouzelníka George Mélièse. První filmové triky, první filmové sci-fi..., cesta do nemožna nebo na Měsíc...? Vystoupení v Akropoli představí Mélièsovy krátké filmy za doprovodu živé hudby DVA. Toto dvoučlenné uskupení kombinuje akustické nástroje a lidský hlas s elektronikou – sami svoji show popisují jako „cirkus, kabaret, beatbox, tango, opičí divadlo i akustické elektro ve dvouvrstevnatém obalu“.

Carré Project /FR ➔ Carré Project in Prague

Projekt Carré, na němž se podílejí 4 nadšenci z různých uměleckých oblastí, vznikl na základě myšlenky vzájemné interakce mezi hudbou, grafikou a videem. Každý z umělců v podstatě představuje jednu stranu čtverce, do něhož přispívá svým „myšlenkovým proudem“: hudební proud reprezentují producent elektronické hudby Distürb a Dee Juli'one, který je vynikajícím turntablistou. Vizuální proud představuje neúnavný video aktivista Huggy spolu s designérem na poli digitálního umění Oni-Bi. Po svém prvním počínu na téma Architektura v Dijonu, který představili na Tribu Festivalu, uvedli – tentokrát na festivalu Repérages ve francouzském Bibracte – své další audiovizuální dílo, které lze popsat jako soudobý pohled na město Praha. Během festivalu tito umělci nechali diváky volně se pohybovat v prostoru kolem čtvercového totemu, který představuje jakousi 3D strukturu s dokonale synchronizovaným obrazem a prostorovým zvukem. Ten utváří především hutná basová linka v podobě breakbeatu a drum'n bassu. Z obrazové složky je patrná inspirace pražskou architekturou, zdejšími kubistickými umělci, animovanými filmy Karla Zemana a dokonce i Kafkovou Proměnou...

**Michal Mariánek & VJ David
Možný /cz ➔ Le Nonstop Bleu**

Michal Mariánek ve svých projektech vždy sleduje nejsoučasnější možnosti využití digitálních technologií v živě produkovaných hudebních performancích. V počátcích jeho hudební tvorby byl jeho zájem soustředěn na hledání hraničních poloh digitálního zvuku, mikrosamplingu a fenoménu „glitch“. V následujících projektech pracoval s možnostmi komunikace elektronické hudby a dalších vlivů, jako například pohybových kreací japonské tanečnice Yoko Higashino v projektu „Anti-gravity“ nebo ve spolupráci s finským pianistou Kari Ikonenem.

Současný projekt „Le Nonstop Blue“, který představí divákům v Akropoli, se zatím nejvíce přibližuje písničkovému formátu. Minimalistická DSP elektronika je obohacená o keyboardové party a živé elektronické zpracování hlasu. Jeho show slibuje hudební zážitek ve stylu click'n'cuts / retro / pop, který ještě prohloubí pozoruhodné abstraktní projekce Davida Možného.

ADDICTIVE TV /uk

Francoise Lamy a Graham Daniels vystupující jako Addictive TV jsou proslulí svými dechberoucími videoremixy a dynamickými vystoupeními, které je za poslední čtyři roky vyšvihly na pozici světové VJske jedničky. „Živě“ nevystupují jen se svými A/V klubovými sety, ale rovněž s unikátní filmovou show. Jejich projekt The Eye of the Pilot remixuje cestovní deník francouzského pilota Raymonda Lamy, který jej natáčel v 50. letech během svých cest po světě. K tomuto obdivuhodně propracovanému A/V cestopisu si Addictive sami vytvořili originální soundtrack a na pódiu je doprovází francouzský kytarista Alejandro de Valera.

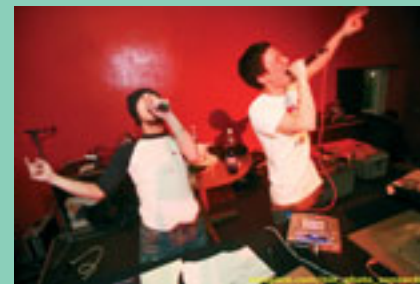
V roce 2006 se stali vůbec první formací, která oficiálně zremixovala hollywoodský film. Jednalo se o webový spot k filmu Take The Lead s Antoniem Banderasem v hlavní roli, vytvořený pro americké studio New Line Cinema. Téhož roku vytvořili televizní upoutávky k filmu Snakes on a Plane se Samuelem L. Jacksonem a video Rapture Riders jako remix Blondie vs The Doors pro vydavatelství EMI. V roce 2007 zremixovali pro japonskou promokampaň animovaný epos Tekkon Kinkreet a pro celosvětovou internetovou kampaň zpracovali akční thriller Shoot 'Em Up s Clivem Owenem. Vedle své remixérské práce vydali i sérii DVD Mixmasters, v níž představili přes 200 audiovizuálních umělců z celého světa.

Phaser Show /cz

Phase Vision Factory je nejdéle působící a největší VJs crew u nás. Počátky tohoto uskupení sahají až do roku 1999, kdy spolupracovali se sound systémy Cirkus Alien a Direct Drive. V současné době jsou jejich projekce žádány zejména pro velké taneční akce a koncerty. Působí také jako rezidentní VJs v pražském klubu Roxy. V Akropoli představí svůj zcela nový multimediální projekt PHASER show, který vznikl jako kompilace audiovizuálních představ tří členů Phase: Clad (EOST, Abuse, Tatabojs), Deja (Tatabojs, Skyline) a J.T.R. (laser net, clarinet factory). Umělci v tomto projektu použijí vlastní interface k ovládání 3D render enginu Ventuz, což znamená ovládání prostřednictvím multitouch a interaktivních laserů, převáděných na midi. Po hudební stránce lze projekt charakterizovat jako koláž ve stylu „trash disco“.

ODD & VJ Chuuu /JAP+DE

ODD (čti ó-dé-dé) představuje zábavný japonský audiovizuální projekt ve stylu retroclash, za kterým stojí v Německu žijící Daisuke Pak. Po prvních pokusech s vlastní improvizací kapelou Oil Fish v rodné Hirošimě se roku 1999 přestěhoval již coby ODD do Paříže a o dva roky později do Berlína, kde se konečně usadil. Spolupracuje také s řadou hudebníků (viz jeho remixy pro kapelu Torpedo Boyz) a v loňském roce mu na labelu V-Records vyšlo první EP s názvem Kwai Raku. V současné době představuje, dnes již dvoučlenný, projekt ODD zábavný electrosound s živým japonským vokálem. Unikátní zvuky a rytmika, vznikající manipulací „zvuku“ japonštiny, a jejich excentrické vystupování na pódiu jsou pro evropské diváky naprosto fascinující. Jejich ironické texty líčí především všední život Japonců v kontextu s jejich kulturou a zvyklostmi. ODD výrazně odkazuje na 80. a počátky 90. let, kdy videohry a gameboy do značné míry formovaly hudební estetiku. V jejich skladbách je také patrná inspirace techno popem a novou vlnou jako YMO nebo Kraftwerk.

Insect Elekrika & VJ Kolouch + VJ Initi /cz

Jeden z mála českých minimal projektů Insect Elekrika vznikl zhruba před 6 lety při „konzumaci česnekové polévky, která svou silou vyvolala chronickou halucinaci v podobě modrého zlobivého skřítky, mizejícího pouze za úplňku a při skládání muziky“. Dnes členové tohoto projektu vlastně ani pořádně nevědí, co je skutečné a co jen představa, ale skládání hudby jim zůstalo. S živým hraním začala Insect Elekrika, ovlivněná zejména německým minimalovým proudem, zhruba před rokem a půl, a to na akcích Klika a Bulva Fabula.

Vizuální část večera v Akropoli budou mít ve své režii ostřílení VJs Kolouch a Initi. Bývalý graffiti writer, dnes výtvarník a VJ Kolouch se kromě malby programově věnuje i experimentům s animovaným filmem a vektorovou grafikou, která je základem jeho vj-setů. „Kolouch“ je vizuální polovinou 8bitového projektu 1a2v1, spoluautorem konceptu projekcí a aktivním členem projektu Midi Lidi, spoluzakladatelem animátorského kolektivu ANYMADE a iniciativy FIUME.

VJ Initi, jenž v Praze působí jako grafik a též člen divadla Polygone, se zabývá vizuálním uměním vytvářeným digitálními nástroji. Pracuje s processingem videa a interakcí obrazu a zvuku a je též autorem velkoplošných mozaik v ulicích českých měst. Ve své tvorbě představuje virtuální svět v jeho nekonečnosti a poukazuje na existenci svěbytných kulturních entit, které ho zajímají.

Laurel a Hardy tancují na breakbeat

Duo Addictive TV vzniklo na začátku minulé dekády z klubka organizátorů uměleckého festivalu Optronica. Jejich revoluční audiovizuální remixy a mash-upy stály na počátku svébytného uměleckého žánru, který v poslední době nachází uplatnění i ve filmovém průmyslu. Jeden z dvojice performerů Graham Daniels nám v rozhovoru slíbil, že jejich pražské vystoupení v rámci červnového Akropolismultimediale bude plné „audiovizuálních šíleností v rytmu breakbeatu, které se ale musí vidět, aby se daly úplně pochopit“.

Addictive TV už delší dobu udávají tón v audiovizuálních mash-upech. Zajímalo by mě, co se v této oblasti chystá v budoucnosti, a jestli nové technologie výrazně promluví do vývoje tohoto umění?

Tvorba audiovizuálních remixů bude určitě čím dál jednodušší. Vznikne více hardware a software specializovaného pro tento obor. My používáme techniku i programy, které vlastně nebyly původně vymyšlené pro to, co s nimi děláme. Zároveň si někdy musíme sami vybavení přestavit, jako třeba když jsme předělali videomix, aby se na něm dala mixovat i hudba, takže s ním můžeme zároveň scratchovat a stříhat obraz.

Váš remix filmu Take The Lead byl vůbec prvním audiovizuálním dílem z oboru, který zaplatilo hollywoodské studio. Je přechod z pirátských bootlegů do oficiálních remixů jedna z možných cest A/V umění v budoucnosti?

Je to jedna z možných cest, určitě ale ne jediná. Poslední dobou se o nás hodně zajímají filmové společnosti, které žádají remixy, protože pro ně je to oživení formátu filmového traileru. Remix mu dodává úplně nový rozměr, lidi si ho můžou stáhnout z internetu, použít v mobilu, přeposílat ostatním v emailu. Je to

zároveň propagace filmu a samostatné dílo. Funguje to trochu jako hudební video, které propaguje písničku a zároveň se z něho stal samostatný žánr.

Jaké jsou reakce od režisérů, jejichž filmy remixujete?

Reakce jsou zatím vesměs pozitivní, třeba herci Clive Owen nebo Samuel L. Jackson se vyjádřili, že se jim líbilo, co jsme udělali s Shoot 'Em Up respektive Snakes On The Plane. Nedávno se nám ozval režisér jednoho japonského anime filmu, který se ukázal být našim fanouškem a chtěl po nás remix.

Ve svých A/V mash-upech jste spojili The Streets a Elvise Presleyho a donutili Led Zeppelin hrát drum'n'bass. Jaká je podle tebe ta úplně nejšílenější věc, kterou jste kdy udělali?

Jednou jsme vytopili hotelový pokoj, ale ty asi myslíš v našem oboru. Asi když jsme nechali Laurela a Hardyho tancovat na breakbeatový track. Tohle vždy v setu zabírá.

Když děláte mix, tak máte k dispozici neomezené množství vizuálního materiálu. Jsou nějaké záběry, které byste třeba nikdy nepoužili?

Určitě bychom nikdy neudělali nic, co by bylo urážlivé nebo rasistické, nebo by podporovalo nějaký režim. Nechceme šokovat, jako třeba Marilyn Manson. Mohli bychom vzít hororový film a nastříhat z něho děsivé záběry, ale nechceme diváky traumatizovat.

Co bys poradil někomu, kdo chce začít dělat audiovizuální mixy?

Nevzdávejte to! To je nejlepší rada. Dělej to, co máš rád a snaž se vytvořit vlastní styl, který lidi poznají na první pohled. Důležité je nebát se experimentovat. Vytvořit A/V mix je velmi obtížný proces a tak začínající umělci obvykle neváhají použít všechno, co udělali. Není vůbec na škodu občas vyhodit materiál, o kterém nejsi přesvědčený, že je dokonalý. Je to jako s kapelou nebo spisovatelem, kteří se také musí naučit být ke své tvorbě nemilosrdní.

☞ Karel Veselý

O smíchu bez smíchu

Miřenka Čechová a Petr Boháč, základní jádro nově vzniklé divadelní skupiny Společenstvo bezhlavých/Spitfire Company, jejíž práce lze vidět v prostoru NoD/Roxy a nyní i v Akropoli, přišli s inscenací, v níž i tentokrát experimentují se silou a platností slova v kombinaci s pohybem.

Začali už v Hlase Anny Frankové (premiéra v dubnu 2007 v NoD/Roxy) tvarem, který na tématice známé knihy a tragických historických událostech zkouší, nakolik lze text organicky propojit s vysoce stylizovaným pohybem, a nakolik může jedna složka druhou adekvátně nahradit. Podobný princip přinesli i na jeviště Akropole v Černém smíchu medúzy; tentokrát před diváky předstoupila choreografka (téměř) sama a režisér ji vybavil třemi fragmenty ze Shakespeareových dramát.

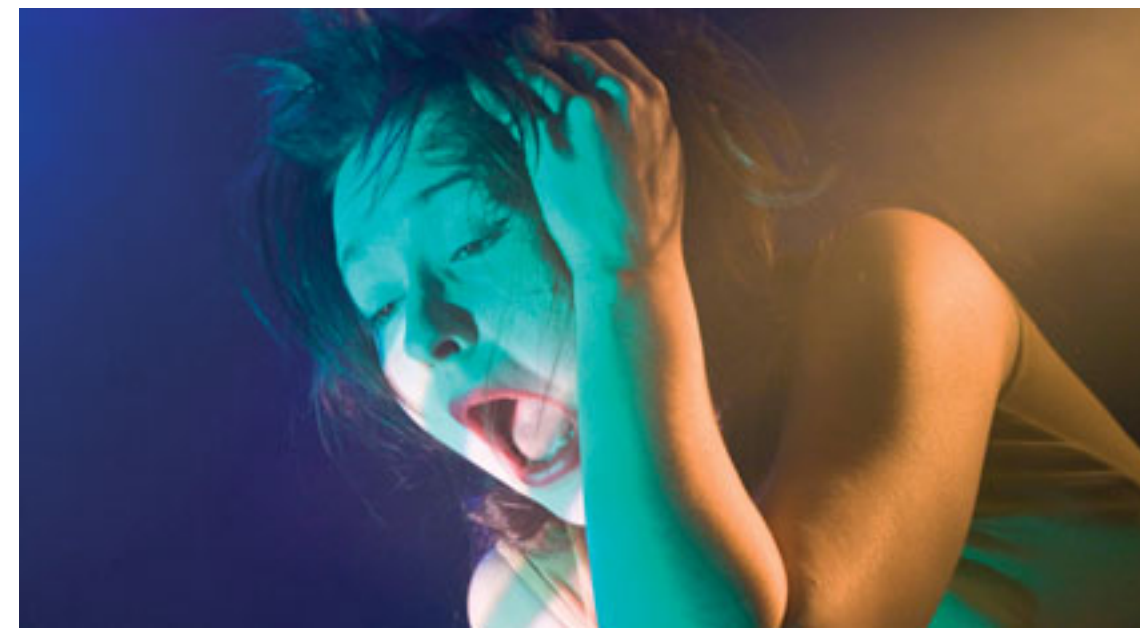
Inscenace složená ze čtyř částí pracuje s extrakty z Macbetha, Hamleta a Zkrocení zlé ženy, které uvozuje nonverbální prolog. V něm se představitelka klíčových Shakespeareových postav líčí a češe před zrcadlem, které je – už od pradávna – jasným a čitelným symbolem světa „za“. Zde je tím „za“ především druhá ženská postava, nepojmenovaná, jakýsi odlesk či odraz, přicházející fyzicky (bez evidentního smyslu a obohacení celku) v samém závěru. To v působivě nasvícených průhledech během inscenace působí mnohem silněji a tajemněji, a hra s ní – hra, jíž se odraz v zrcadle začíná vymykat – má k vyjadřovacímu jazyku dvojice mnohem blíž.

Světlo, jež dostává v Černém smíchu medúzy oprávněně velký prostor, zde často hraje jako Čechové

hlavní partner; v prosté scénografii, omezené víceméně na (funkční) drobné papírové skládačky lemující prostor, se herečka pohybuje sebevědomě a s jistotou, brilantně jej zaplňuje pohybovými kreacemi i důstojně interpretovaným textem. Těžší ovšem je najít za jejím trojstupňovým monologem smysl celé inscenace. Velké a lákavé promo o ženském obrazu poněkud nedostává pravdě. Čechová sice interpretuje notoricky známé texty o ženách, končící civilně až ironicky podaným Kateřinovým monologem, skutečnou významovou (dramaturgicky nosnou) spojnici však mezi nimi těžko hledat. Celek se stává interpretčním koncertem, recitálem, v němž zazní jednotlivá čísla evidentně talentované umělkyně, pro kterou však nikdo nenapsal pořádnou píseň.

Smrtelně vážný tón inscenace, v němž smíchu vpravdě pohledat, tvůrcům nepomáhá (a je s podivem, že nechtějí využít evidentního komického talentu Čechové) a Černý smích medúzy sráží skoro stejně jako v závěru přetížený Hlas Anny Frankové. Ve chvíli, kdy Miřenka Čechová vstoupí na jeviště, je evidentní, že máme co do činění s mimořádnou herečkou, jejíž velká příležitost na ni zatím ještě čeká.

➡ **Marta Ljubková**

Divadlo jsou bubliny

Na webových stránkách Divadla Husa na provázku o režiséru a herci Jiřím Jelínkovi (1973) stojí: „... narodil se poměrně mladý a bez talentu. Tyto své přednosti pak dvacet let rozvíjel každodenním tréninkem na královéhradecku. Nejčastěji ve sklepě s divadlem DNO. Rád píše básničky: „Když Móně pustím Krajča/ změkne jako rajča – ta.“ A jiné.’ No, a kromě poezie také kreslí komiksy, a to dokonce tak rád, že nám bublinami odpověděl na pár dotazů.

Jak jste přistupoval k Shakespearovi?

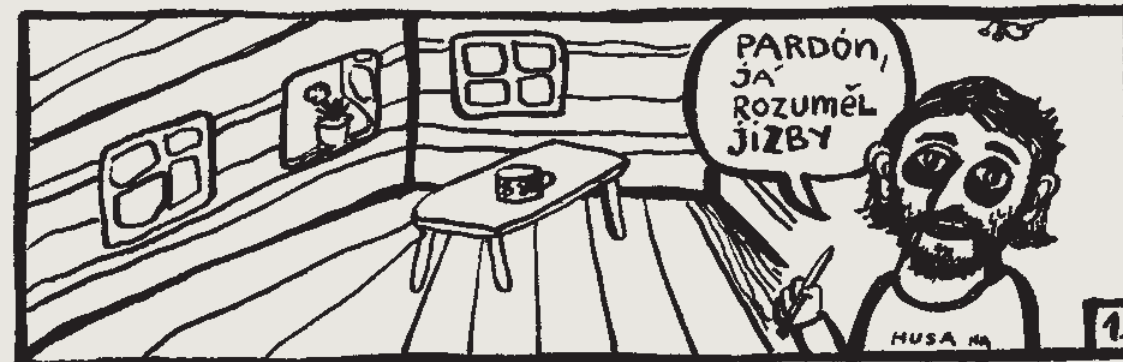
Kdo je vlastně Shakespeare?

Co vám asociuje asociace?

Jaká je nesnesitelná rychlost jízdy?

Říkala jsem jízda.

Kdo je váš oblíbený detektivní hrdina?

A filmový hrdina?

Čím je pro vás divadlo?

29.5. Palác Akropolis

Onehand Jack Story

Existují věci, co koupit si nemůžeš,
existují věci, co spočítat nesvedeš...

Začalo to jednoho zapoceneného, vydýchaného, depresivního rána vydatnou snídaní a zapnutými plynovými kamny v pronajatém žižkovském bytě 3+1. Před rokem a půl, před dvěma, bylo jaro, léto, podzim, zima. Vidím to jasně jako dnes. Sedím v kuchyni za stolem a vedle mě naproti zleva zprava stojí, sedí, leží koordinátorka, překladatelka, herečka, spolucestující, spolužijící a spolubydlící – velmi dobrá známá – Kateřina Bohadlová. A mluví – jako obvykle. O čem? Nevím.

Za tři dny se situace opakuje: zapocené, vydýchané, depresivní ráno – jen ta plynová kamna nejdou zapnout! Kateřina opět mluví. O čem? O Stefanu Bennim a jeho krátkém monodramatu, který v noci přečetla. Ze svého vyprávění o tomto skvělém současném italském autorovi, který je známý především díky svým satirickým románům z budoucnosti (Časoskokan) a také díky svým povídkovým sbírkám (Bar Sport), byla nadšená především ona sama a já už trochu méně. Přesto se rozhodla, že Benniho krátké narativní monodrama z „gangsterského prostředí“ Onehand Jack pro mě přeloží. A přeložila. Mám moc rád, když pro mě někdo něco (a ještě se zápalom) dělá. Byl jsem nadšený – především z četby, dějové výstavby, jazyka, tématu a poselství tohoto malého dramatického klenotu. Abych jej přiblížil: text Onehand Jacka se stejně jako ostatní Benniho díla vyznačuje ironickým, respektive satirickým pohledem na svět, podtržený použitím zcela originálního jazyka, který bývá někdy nazýván „benničtinou“. „Nikommu text nedávej, nikde nevydávej, já ho беру!“ A zmocnil jsem se Onehand Jacka, respektive on se zmocnil mě.

Kde to budu dělat, s kým, za co, kdy a hlavně jak?! Přemýšlel jsem. Uteklo léto, voda v řece, několik inscenací... moje mysl zabíhá do představ: Co se inscenační podoby Onehand Jacka týče, myslím, že způsoby narativního divadla skvěle korespondují s užitím materiálu – loutek. K inscenování chceme využít prvky černého divadla. Výtvarnou podobou (imitace baru) bychom v divákovi chtěli vzbudit pocit, že sedí u stejného stolu (či za stejným barem) jako vypravěč. Rozhodně nám půjde o co největší inscenační komornost a intimnost. Snahou je umocnit myšlenku a téma celé inscenace „Onehand Jacka“ – potřeba nevšednosti, imaginace a krásy v dnešním světě „nalíčeném světly a otráveném kouřem jako kurva o půlnoci“.

A na tuto představu, která se od té doby převrátila o 180 stupňů (z malých loutek se staly velké předměty, z vodiče se stal kouzelník, z malého intimního prostoru Palác Akropolis atd.), jsem obdržel peníze na výpravu ze Salónu projektů, každoročně vyhlašo-

vaném na pražské DAMU. Představy se mohly začít zhmotňovat a inscenační tým budovat. Velmi úzce jsem nejdříve začal spolupracovat, konzultovat, popíjet, klábosit, hádat se, smát, diskutovat apod. s „vizualizační“ sekcí týmu: scénografem a vynikajícím řezbářem Jirkou Nachlingerem, který vlastně bytostně nesnáší divadlo, a právě proto bez něj nemůže být, a filmovým a televizním střihačem a mým režijním konzultantem Michalem Novákem.

Komorní herecký tým se vytvořil sám, a tak nějak samozřejmě: Ivanka Huspeková – členka a herečka Malého Vinohradského divadla. Původně mužská postava Vypravěče je její a nikomu jinému bych ji už nedal. To má za to, že se mi připletla do cesty a tolikrát mě pobavila. Ondřej Pšenička – ten si svoji zaujatostí pro věc našel nás. Potkávali jsme se na našich představeních v Disku a zejména pak na každoděsíční Loutkové okupaci na DAMU, kde několikrát vystupoval se svými velmi hbitými a rychlými kouzelnickými rukama. Jeho tanec prstů mě přesvědčil, že Onehand Jack by měl být plný kouzel.

Stále jsem se však osměloval obsadit složku z nejzásadnějších – složku hudební, i když jsem věděl koho chci – toho nejlepšího basistu u nás Roberta Balzara. Jako spolurodák z Náchodska jsem se rozhodl sázet na územní příslušnost. Nemohl jsem nabídnout nic víc než scénickou hudbu pro kontrabas k jazzové gangsterce o bezrukém basistovi, a to vše zdarma. Neber to! Nebral to, hodně práce, málo času... Za pár chvil volá zpět. Po nějakém čase se dozvídám, že tak nesmyslná nabídka se nedala odmítnout. Trochu Roberta podezírám, že v posledních dnech si musí tuto větu stále častěji opakovat, zejména když nahráváme v obrovském zvukovém studiu Ve Smečkách (určeném pro obrovské filmové orchestry) a on tam stojí sám se svojí basou obklopený 154 mikrofony špičkové úrovně a z odposlechu slyší můj hlas: „Teď zkus zahrát kulomet, který vystřelí, pak se splaší a vypadne mafiánovi z ruky, nebo zjevení Boha ve Fis, rychlý výběh do 30. patra ošuntělého činžáku, příjezd limuzíny dlouhé jako dvanáct hrochů apod.“ ... a to ještě neví, že mu nyní připravujeme text ústřední písně, kterou natočí společně s Danem Bártou. K úplnosti

inscenačního týmu nám už chybí jen výtvarník světla – light designér Martin Špetlík, který nám to svým „světlo-tma umem“ pořádně rozsvítí.

Ze zkušebny Malého Vinohradského divadla (moc díky za azyl a nebývalou vstřícnost) jsme se přestěhovali do divadelního prostoru Paláce Akropolis, abychom mohli pokračovat ve druhé (světelné) fázi zkouškového procesu v prostředí, které mi seslal sám bůh jazzu Mingus Manithu. Akropole si nás vzala doslova pod svá křídla (respektive jsem se ska-

marádlil s Hankou Kubáčkovou) a poskytla nám nejen divadelní sál plný Skálových mušliček, ale i produkční zázemí a nemalou finanční podporu.

Toto byla krátká story vzniku Onehand Jacka týmu. Týmu, který vám chce vyprávět ten nejpodivnější příběh, který se kdy v tomhle kurevském městě stal a poslouchajte dobře, protože ze všech nočních příběhů... není žádný... jako ten o Onehand Jackovi!

➔ **Petr Hašek, režisér představení,**
foto Jiří Nachlinger

Existují věci, které se zdají být špinavé,
pod nimi se však diamanty skrývají...

Na motivy textu Stefana Benniho

PALÁC AKROPOLIS A DAMU
~uvádí~
2007 2008

Onehand Jack

WITH ROBERT BALZAR'S MUSIC

Palác Akropolis
PREMIÉRA
6. dubna 2008 /20h
Nejbližší reprízy : 28. dubna, 26. května

Šanson s bluesovým feelingem

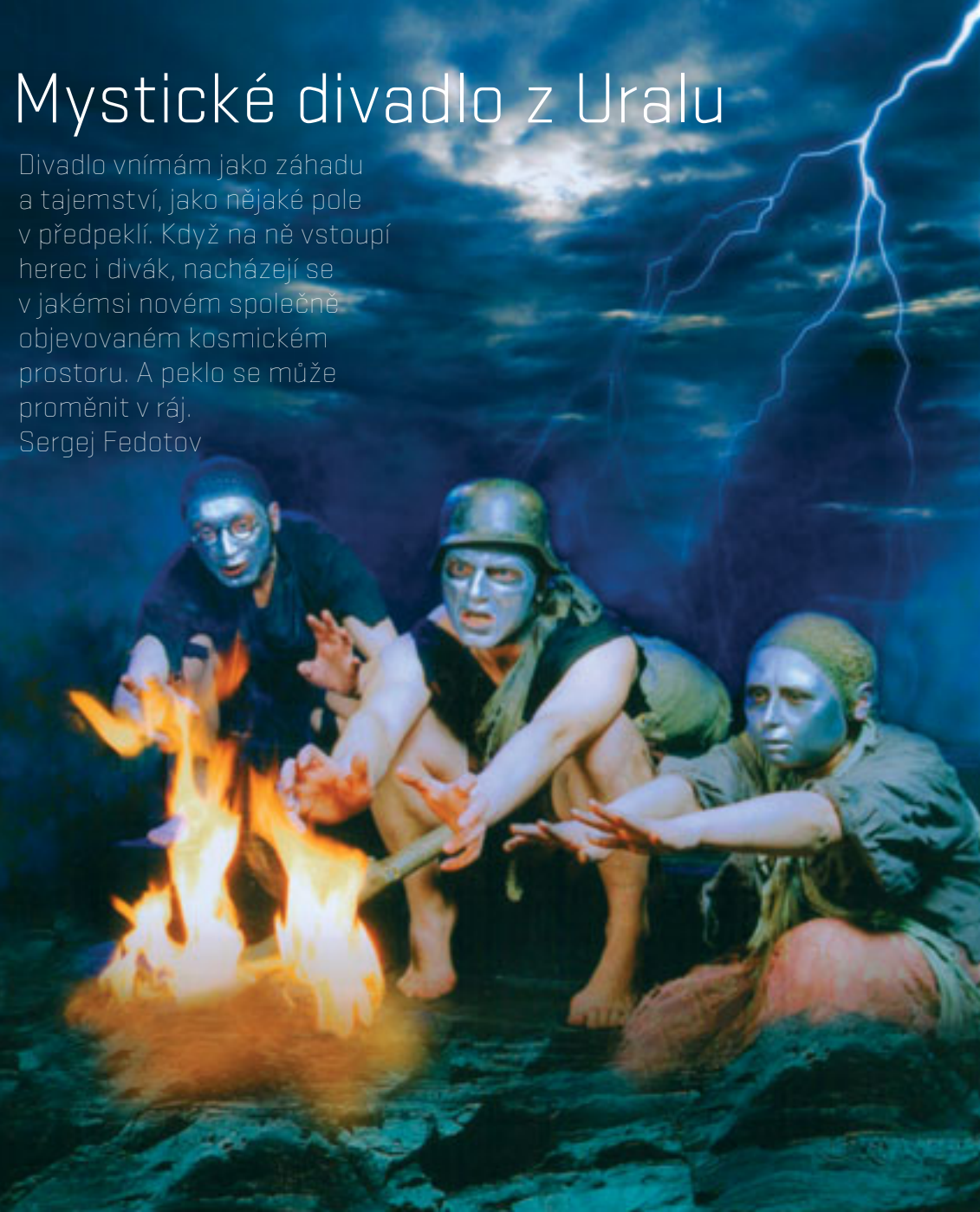
Pokud na světě existuje frankofonní zpěvák s rockandrollovým srdcem, pak se jmenuje Arno. I když pochází z vlámské komunity z belgického Oostende, zpívá především francouzsky. Jeho frázování je přitom bližší Tomu Waitsovi než klasickému šansonu. Arno k jazyku, který si dobrovolně vybral, přistupuje s úctou: „Franština je jazyk literatury. Ale já píšu, jak mluvím, v rytmu mluvené řeči. Na co jiní potřebují 200 slov, vyjádřím v jedné větě.“ Že by se teorie sbližování kultur v globální vesnici vztahovala i na dvě dosud antagonické jazykové zóny? Arnovi se podařilo donedávna platnou hranici překročit, jeho hudbě rozumí anglofilové i Francouzi.

➔ **Petr Dorůžka**
V rámci hudebního cyklu Other Music pořádá Rachot Production.

Mystické divadlo z Uralu

Divadlo vnímám jako záhadu a tajemství, jako nějaké pole v předpekli. Když na ně vstoupí herec i divák, nacházejí se v jakémsi novém společně objevovaném kosmickém prostoru. A peklo se může proměnit v ráj.

Sergej Fedotov

V roce 1995 došlo v českém kulturním životě k zcela mimořádné události, srovnatelné s památným zájezdem slavného MCHATU na počátku 20. století do Prahy. Ze vzdálené uralské Permi přijelo po železnici 13 tajemných divadelníků s velkými černými kufry. Ti i pro zkušené, postmodernou přesycené české diváky tehdy přichystali s inscenací Panočky (Nina Sadur) – adaptace Gogolovy povídky Vij – doslova šok.

Jeviště bylo pokryté slámou a senem, stály na něm dřevěné stavby a vzrostlé stromy v pozadí, z dále potichu zněly tajemné lidové zpěvy. Ze tmy se záhadně vynořovaly postavy ukrajinských venkovanů, aby v ní náhle opět zmizely. Cvrkání cvrčků dotvářelo ospalou letní náladu, spánku bránila vodka a neodolatelný humor filosofujících kozáků, vzápětí mocné akordy varhan a ke stropu létající rakev změnily zcela atmosféru v horor, v němž hrdina bojoval o zachování víry v Boha.

Díky tomuto divadelnímu zázraku se jméno režiséra Sergeje Pavloviče Fedotova (nar. 11. 1. 1961) stalo rychle pojmem světového divadla, Panočka dodnes přitahuje staré i nové publikum z různých zemí a neztrácí nic na své síle (podobně jako četné další režisérovy práce). Sám Fedotov, nazývaný někdy Mágem z Uralu, žije pozoruhodný tvůrčí život, mnozí jej podezírají z praktikování černé magie. Do jednoho z divadel, kde hostoval, byl dokonce po skončení jeho působení přizván oficiální vymítač ďábla. Fedotovovu úspěšnou kariéru jistě ovlivnil již samotný fakt, že k jeho rodině patří tři významné osoby historie ruského umění – malíř, herečka a divadelní pedagog (učitel samotného Stanislavského). Jenže bez vlastního úsilí by mladý ambiciózní křesťan plný divadelních snů, vyrůstající ovšem v prostředí nepříliš nakloněném duchovnímu umění, těžko obstál. Po absolvování vysokoškolského studia herectví a režie v Permi čekala Fedotova první větší zkouška – drsná služba vlasti v sovětské armádě. Vzepřel se jí po svém, založil první armádní divadelní soubor v zemi a nazval ho příznačně Grotesk. V polovině 80. let začal Fedotov zkoumat a prak-

ticky využívat vedle divadelně antropologických zkušeností Jerzyho Grotovského (1933–1999) metodu práce fenomenálního herce Michaila Čechova (1891–1955), který dokázal měnit barvu očí, či velikost svého těla. Její podstata spočívá v tom, že herec vytvoří s pomocí fantazie jakéhosi dvojníka, duchovní bytost a následně do ní vstupuje. Je tou postavou jakoby hypnotizován, ale přesto stále neztrácí ze zřetele, že je hercem v divadle. Onen rozvinutý dvojník mu pomáhá excentricky improvizovat hlasem, gestem i mimikou, a tak bezprostředně přenášet do divákovy vědomí to, co se děje hluboko v nevědomí lidské osobnosti (J. Hyvňar).

Pro důsledné naplnění vysokých uměleckých cílů vznikla z iniciativy Fedotova v jeho rodné Permi studiová scéna nazvaná dle své polohy Divadlo U mostu. Členy trupy byli mladí talentovaní umělci, kterým nevyhovovalo pracovat v oficiálních státních institucích, raději si zvolili nejistou budoucnost nezávislých divadelníků. Zpočátku museli mnozí z nich vedle zkoušení a hraní doplňovat své příjmy prací v místních továrnách. Naděje a víra ve smysl uměleckého úsilí jim dodávala potřebnou energii.

V den výročí VŘSR na podzim roku 1988 se konala první premiéra. Byla jí inscenace skvělé politické grotesky (autora scénáře Mrazíka) Nikolaje Erdmana Mandát. Následovalo apokalyptické sci-fi Zvíře, do které Fedotov vložil „bolest a beznaděj naší identity v končícím krutém tisíciletí“. Ponurá inscenace vyvolala mezi tamějšími teatrology nadšené reakce, herci při práci na této hře studovali v ústavu chování mentálně postižených. Dnes již legendární Panočka z roku 1991 otevřela souboru cestu do světa

a byla také začátkem veleúspěšné gogolovské inscenační série – Ženitba, Hráči, Revizor, Bratr Čičikov, Večery na samotě u Dikanky. Fedotovův hlubinný inscenační výklad otevíral divákům skryté, či skrývané, významy Gogolovy tvorby plné křesťanské východní mystiky. Bohatý repertoár divadla vytvořily dále vedle inscenací děl jiných klasiků také drsné tragikomické hry Martina McDonagha. Fedotov tohoto irského dramatika pro Rusko objevil.

V čem tkví mimořádná působivost většiny Fedotovových inscenací, lze snad stručně vystihnout v několika větech. Nebývale důmyslné užívání hudby a světla s charakteristickým šerosvitem a pestrou paletou nejjemnějších odstínů dává vzniknout citovnému magickému poli. Do něj vstupuje herec vždy jakoby poprvé, aby svým jednáním tvořícím příčinné souvislosti mezi jednotlivými složkami jevištní skutečnosti odkrýval svou existenci. Vyvolává excentrickou hrou smích i slzy. Fedotovovo pojetí divadla je plné improvizace důsledně sloužící k přiblížení podstatě předlohy. Vždy inscenuje autora, ne sebe. Odmítá také kult hvězd, jeho herci mají z psychohygienických důvodů fakticky znemožněné působení v reklamě, televizi či filmu. Právě jejich obětavá oddanost divadlu umožňuje uskutečnění oněch neobyčejných zážitků s Divadlem U mostu.

Sergej Fedotov tvrdošíjně odmítající režisérské násilné „aktualizace“ dramatických textů využívá vlastně důsledně postupů tradičního činoherního divadla a je tak dnes paradoxně alternativním režisérem, dokazujícím, že staré hodnoty neztrácí na své působivosti.

Divadlo U mostu provází pověst mystické scény, si-biřtí šamani prý zjistili, že v místě kde stojí, se nachází mimořádně silné energetické pole. Mystiku nelze chápat rozumem, nezbyvá než věřit v intelektu nedostupné jevy a radovat se z nich. Když před dvěma léty permští poprvé v Akropoli hostovali, tak po úvodním slově režiséra představujícím netradiční výběr hry odehrávající se v deštivém Irsku, začala znenadání téct ze stropu na herce i diváky proudem voda...

➡ Petr Lanta, režisér, dramaturg

Peppino D'Agostino / Itálie/USA + Duo Persepolis / ČR/Írán

19.6. v 19:30 Palác Akropolis

Ve spolupráci s festivalem Kytara napříč žánry.

PEPPINO D' AGOSTINO

Kytarista Peppino D'Agostino odešel před více než dvaceti lety z Itálie do USA, kde chtěl uskutečnit svůj sen a prosadit se jako skladatel a interpret svých skladeb. Z počátku se sice živil jako malíř, prodavač zeleniny nebo jako pouliční muzikant, ale záhy se dostavily první hudební úspěchy. Postupně vydal pět kritikou velmi dobře přijatých alb ve Spojených státech a dvě v Evropě. Vystupoval jak v Carnegie Hall, tak třeba v rámci festivalu ve Vancouveru, kde společně s ním hráli Leo Kottke, Michael Hedges nebo David Grisman. D'Agostino ve své hře kombinuje technickou zručnost s lyrickou procítěností, používá neobvyklé nápěvy, hraje na pražcích levou rukou, zatímco pravou napodobuje efekt bicích nástrojů. Získal cenu nejlepšího kytaristy USA roku 2007 podle čtenářů prestižního časopisu „Guitar Player“.

DUO PERSEPOLIS

Bájně město Persepolis, jehož zbytky se nacházejí na území dnešního Íránu, bylo zničeno v roce 331 př.n.l. Alexandrem Velikým a jeho vojáky jako odplata za zničení Athén. Duo Persepolis tvoří dva hudebníci naprosto odlišného hudebního citění a kulturních kořenů – Shahab Tolouie z Íránu a český kytarista Stanislav Barek. Duo se vyznačuje neuvěřitelnou energií, souhrou a jejich hudba je plná exotických melodií a rasgad, typických spíše pro španělské flamenco, ale i prvků blues. Fúze všech těchto vlivů a fenomenální hlas Shahaba vytváří zcela ojedinělý zvuk. Název „Persepolis“ byl zvolený, protože repertoár dua tvoří převážně perská hudba.

Neslyším. No a?

Divadlo Neslyším Brno je už pěknou řádku let nedílnou součástí programu Festivalu integrace Slunce. Toto jedinečné divadlo, ve kterém vystupují neslyšící herci (absolventi JAMU), hraje jak pro děti, tak pro dospělé, slyšící i neslyšící, Čechy i Japonce. Pohádkám i všem dalším inscenacím porozumí prostě všichni napříč věkovým spektrem i zeměpisnou šířkou. Vysokou estetickou úroveň překvapí nádherné a fantazií oplývající výpravy. O pár slov jsme požádali ředitelku souboru Moniku Kurincovou.

Divadlo Neslyším je prvním profesionálním souborem neslyšících u nás. Máte své následovníky? A pokud ano, sledujete jejich práci?
Ano, Divadlo Neslyším je prvním a jediným profesionálním souborem. Nemáme své následovníky.

Sbíráte řadu různých ocenění v ČR i ve světě. V čem tkví váš úspěch a výjimečnost? Domníváte se, že pracujete jiným způsobem než ostatní divadelní soubory neslyšících?

Studovali jsme na JAMU obor Výchovná dramatika pro Neslyšící, získali jsme zkušenosti v oblasti divadla od paní profesorky Zoji Mikotové. Po skončení studia jsme pracovali v Divadle v 7 a půl a tak jsme sbírali další zkušenosti od slyšících herců, našich kolegů. Máme dvě rozdílné zkušenosti ze studia a ze skutečného divadla a ty nám pomáhají lépe pochopit herectví. Ostatní soubory neslyšících ze světa ví, že máme tajemný recept dobrého herectví.

Jak si vybíráte témata inscenací?

Vše záleží na chuti, nápadu režiséra či divadelního týmu.

Dočetla jsem se, že na přípravě repertoáru pracujete týmově. Jde to vždy hladce?

Většinou ano, ale ne vždy. Protože na přípravě repertoáru pracují většinou externí pracovníci diva-

dla. Např. režisér, skladatel, osvětlovač, atd... Každý externí pracovník má svůj plán a Divadlo Neslyším musí najít společně vhodné termíny na přípravu.

Údajně je obor VDN na JAMU, odkud členové Divadla Neslyším vzešli, ojedinělý i v rámci vysokých uměleckých škol Evropy. Jak vidíte možnosti a uplatnění neslyšících umělců u nás a v ostatních evropských zemích?

Podle mě je tento obor opravdu jediný v Evropě. Můžeme se uplatnit v divadle nebo ve výchovné dramatice pro děti ve školách. Nebo můžeme využít vědomostí z dramatické výchovy při představeních. Jak vidím možnosti a uplatnění v ostatních evropských zemích? Těžko říci, neboť také záleží na možnostech, vůli, chuti a energii každého jednotlivce.

Na čem právě váš soubor pracuje?

Náš soubor momentálně připravuje novou inscenaci. Téma vám zatím neprozradím. Premiéra by měla být někdy na konci června. Je to zatím v jednání.

Chystáte nějakou novinku na květnový Festival integrace Slunce v Paláci Akropolis?

V představení Najde se Nemo? se využívají UV světla a díky tomu kostýmy září, což je pro dětské oči krásné a příjemné. V příběhu je napínavost, fantazie a humor. ☺ -Iš-, foto Pavel Rydl

Povídám, znakuji pohádku

Představení na motivy pohádek B. Němcové a F. Bartoše využívá loutek, mluvené i znakové řeči.

Slunci

Festival integrace Slunce má dlouhou tradici a byl jedním z prvních, které obrátily pozornost k postiženým lidem a jejich integraci do společnosti. Přehlídka se koná dvakrát ročně v Paláci Akropolis.

Jarní část 14. ročníku proběhne v termínu od 12. do 16. května. Každé jaro probíhají dopolední představení určená hlavně nejmladší generaci. Děti a mládež si připraví svá vystoupení hudební, taneční, divadelní a předvádějí je stejně starým divákům. Na jevišti i v hledišti se setkávají všichni bez rozdílu. Zdraví, zdravotně postižení i minoritní populace. Náš festival vytváří prostor již 14. rok pro integraci všech lidí, kteří mají rádi kulturu. Jsou tvořiví a i přes svůj hendikep dokáží zaujmout diváky tak, že ti nevnímají žádnou odlišnost, natož aby si všimli, že herci či zpěváci jsou jiní.

Podzimní část se bude konat v termínu od 10. do 14. listopadu. V tomto týdnu diváci uvidí i večerní divadelní představení a koncerty.

☺ Vlasta Rydlová, ředitelka festivalu

... A je to!

Inscenace inspirovaná animovaným seriálem Pat a Mat je ponaučením pro děti bez ohledu na věk či postižení.

Popularizován hmyzem

Potkali se dva milovníci tropických lesů a jeden z nich je mimo jiné známý zpěvák a fotograf vážek Dan Bárta, který se svým projektem Illustratosphere právě dokončuje novou desku. Výsledkem je tento rozhovor o vážkách, džungli a pralesních zážitcích a prožitcích.

Asi bych začala trapnou otázkou, která se nabízí: Proč zrovna vážky? Jak ses k tomu dostal?

Jednou jsem je začal fotografovat prostě. Znáš to. Mladý muž posedlý přírodou se svou první jedno-
okou zrcadlovkou poprvé v deštném pralese. Říčka, potůček, baldachýny lián a tak. Ale šelmy, orangutani, gibboni, pralesní antilopy, kaloni, hroznější a varani v nedohlednu. Ani žádný větší brouk.... takže z nezbytí.

V takovém případě se člověk vrhne spíš na motýly, ne? Dobře. Vzbudilo to v tobě i biologa, nebo „vědu“ necháváš těm pověřeným?

Nenechal jsem na pokoji žádný hmyz. Ale velmi záhy jsem pochopil, že motýli jsou příliš placatí, a že je lze fotit v podstatě jen ve dvou polohách, navíc se nijak moc nechovají. Vědu nedělám, to je velmi obtížná disciplína pro nás, zanícené idealistické interpretátory.

Jsou tedy vážky pro tebe vstupenkou ke koncentraci, samotě a toulání se přírodou nebo sis k nim za ta léta vytvořil intimnější vztah? Můžeš říct, že jim trochu rozumíš? Pronikl jsi do jejich chování, návyků, případně povahy?

Soustředění a jistá, hm, jednostranná, důvěrnost se podporují. Mě to jednoduše baví a každý rok se těším, až budu moci do terénu. Samosebou, že po těch deseti letech praxe je trochu odhadnu a rozpoznávám. Jestli ti tvorové mají nějakou povahu, jestli se dělí mezi sebou na hodné a zlé, upovídané či mlčenlivé... Některé jsou teritoriální a mezi nimi, jako jednotlivci, jsou na téže lokalitě určité rozdíly třeba v únikové vzdálenosti. Povahu... Já je vlastně takhle poeticky vůbec nevnímám. Jen jsem si vědom, že se mi tak nějak líbí a jsem jim zavázán za nejednu pěknou chvíli.

Jezdím do Amazonie. Místní lidé věří v moc přírody, nepovyšují se nad ní, naopak. Věří, že rostliny a zvířata mají své duše, své „matky“, které mají nejružnější charakter i podoby, některé z nich mají velmi mocné duchy. Jak to vnímáš ty?

Ale jo. Mně se to spíš líbí, tyhle animistický panteony. Vlastně na nějaké mimopojmové úrovni s nimi, s těmi místními lidmi, ty jejich představy sdílím, jakkoliv jsem tak trochu dost úplně odlišně vzdělán. Což mě opravňuje k jisté skepsi ohledně představy, že mne do zítřka ustraší k smrti právě pozřený libušský kapoun. Taky mne ve Venezuele očichávali dospělí Evropani, Belgičani, Němci, někteří i s dětmi, panebože, brumlali u toho, jako že ještě neznají řeč, žili na pláži ve stanech, v písku měli narýsovaný mayský kalendář a pod dohledem dvou věčně zhu-lených místních lidí si hráli na pralidi. Hrozně se navrátili k přírodě, akorát měli u toho výraz jak mutant z Ostrova Doktora Moreaua. Tím sdílením myslím, že je mi jedno, čím to je, jestli matkou ducha posledního rejnoka mizejícího v modři nebo něčím méně poetickým a romantickým, třeba vědomím samotvorby a nezávislosti nějaké proměňující se struktury, že vždycky, když vstoupím do lesa, dostaví se tentýž pocit, který si umím vybavit i teď. Něco mezi úctou, sebedůvěrou, ostražitostí a ještě něčím hlubším, pro co teď nenajdu vhodný výraz. Asi to bude Láska, čoveče ☺.

Já neměla na mysli nějaký pomatený esoterický hipický přístup ala „hrajeme si na přírodní lidi“, ale respekt a určitý napojení.

To jsem rád. Ale v devadesáti procentech tomu tak od tazatele je, dušičky, lidičky, sekta objímačů stromů.... večer už bych byl ironický z místa.

Život pralesních lidí tyhle všechny evropský potřeštěnosti samozřejmě úplně postrádá. Oni tam jsou doma a musí s pralesem vycházet, že. Je úžasný pozorovat, jak ho důvěrně znají a zcela přirozeně respektují a přitom ten vztah je dost ambivalentní, je to jejich obživa a zároveň úhlavní nepřítel, kterému prostě musíš dokonale rozumět, abys ho uměl obelstít.

Vím, právě proto bývám ironický. Tohle je termín Vojtěcha Novotného: „Dobrodružství na zahrádce“. A taky vtipná krátká esej, ke které stojí za to evropské potřeštěnce odkazovat.

Dan Bárta

Tentokrát v terénu

V jednom rozhovoru jsem se dočetla, že tě dříve zajímali spíš lidé a kultura, ale za tu krátkou dobu pobytu ti přijde navázaný vztah příliš povrchní. Dělám antropologii a jezdím do „terénu“ za lidmi a tenhle problém ustavičně řeším. Občas lituji, že nejsem botanik, neboť vztah k přírodě a jeho hloubka, intenzita a forma závisí jen na tobě samém, na tvé vnímavosti a samozřejmě na tom, kam tě příroda pustí. S lidmi je to vždycky složitější. Přesto, když jezdíš do poměrně exotických destinací, nemáš občas chuť zaměřit objektiv na místní lidi a jejich životy?

Ono se to někdy trochu podaří, v takových záblescích propojení se na nějaké stejné a shodně prožité emoci. Ale jen v takových drobných věcech. To je povzdech Lévi-Strausse, ne, jak chtěl najít vzdálený a nepoznaný kmen a když jej našel, nebyla mezi nimi žádná plocha, na které by mohli navázat něja-

ký intelektuální kontakt, ne? Lidi já moc nefotím, to bych musel být neviditelný. Mně samotnému je to dost nepříjemné občas, trochu to ze svého úhlu pohledu vnímám jako neslušné, hm, a po dohodě málo autentické.

Ne hned, hned to tak nebylo, a sem tam někdy nějakou atmosféru, ehm, vyfotím. Vlastně jsem odmítl výlet k Janomamům (indiánský kmen žijící na území Venezuely a Brazílie v relativní izolaci, pozn. red.) z toho důvodu, že tam nemusím lézt jen tak na kukačku.

Cestuješ vždycky sám? Bereš si do pralesa průvodce? Nemáš někdy strach, že se třeba ztratíš? Potkala jsem člověka, co se ztratil při lovu opic, hladový a vyčerpaný bloudil džunglí devět dní, a málem zešílel. Od té doby už nevleze do lesa, jen po vysekaných stezkách...

Jo, jednou dvakrát jsem zabloudil, spíš teda tak jako zazmatkoval, jednou nás v Ekvádoru vyplavila řeka a museli jsme přes les k silnici, kterou jsme našli den předtím náhodou při průzkumných rychlošpáckých výpravách sekundárem (sekundárním pralesem, pozn. red.). Teď už jezdím většinou do národních parků a tím, že se pohybuji podél toků, mám v podstatě dojem, že se nemůžu ztratit. Ale pozor si dávám, to jo.

Někteří lidé by do pralesa ani nevlezli. Máš problémy s adaptací? Mám na mysli třeba komáry. První seznámení s moskyty, lidmi z kmene Dani, blechami v podestýlce jejich chaty, jsem odstonal zánětem žil... Už nemám, používám repelent ráno, večer, přes den ho i piju ☺. Ne, těším na zvuk tropického lesa, jeho vlhkost, otažitost. Akorát mám pořád zamlžený brejle, to je k vzteku. A taky si lehat velmi pomalu večer ke spánku, aby se našinec neopotil, protože pak neusnu...

Zpocený neusneš?

Neusnu, jsem vzteklý, dá to práci. Tedy přesněji, nedaří se mi zachovat chladnou hlavu, když mi na hrudi a na čele vyrazí krupičky čerstvého potu

jako reakce na přehřátí organismu vyvolané zbytečně prudkým rozvázáním tkaničky ☺.

A co říkáš koncertní atmosféře pralesa?

Atmosféra pralesa je výtečná, mám nahrané hodiny čistých zvuků, když se cikády a podobné bytosti, které znějí jako čajníky při signalizaci, a množství těch ostatních tišších cvrčilů a bzukalů spolu se vzdáleným křikem ptáků, který se v úplně jiném prostoru nad korunami rozléhá mnohem velkoryseji, postupně odmlčí, zatímco do listů začínají padat první těžké kapky tropického lijáku, který, když přejde ve vytrvalé šumění, přerušuje jen kuňkání drobných žabek, které připomíná pípání stovek pokladen v supermarketu..... Ten mi mimo jiné tu zvukovou kulisu vážně navozuje poměrně často, když zevluju ve frontě, tedy když nezní ze stropních reproduktorů nějaké naléhavé volání nějakého zpěváka či zpěvačky.

Slyšels někdy vřeštany? Tu děsivou zvukovou stěnu...

Když jsem je slyšel poprvé, ještě za tmy, vážně jsem nevěděl, odkud ten zvuk přichází, jestli z toho stejného stromu, na kterém spím (bylo to ve Venezuele v Las Trincheras, tam mají v jednom lodgi střechu s podlahou a žebříkem asi sedm metrů vysoko v koruně, tam si můžeš pověsit hamaku, no nevyužij toho), nebo z nějaké dálky. Každopádně jsem byl dost vyděšený. Teď už mám ten zvuk rád, čekávám na něj, patří prostě k ranní kulise lesa.

To je na Cauře, co? Tam je krásně! Tam jsem vůbec zažila asi to nejhezčí v pralese a viděla nejvíc zvířat. Jeli jsme nahoru po Nichare a tam strávili týden jen v divočině.

Rio Caura! Přesně tak! Půjčili jsme si loď a pádlovali, cikcak, proti proudu, asi šest kilometrů, cvakli se, utopili pádlo a spali v proudu na takovém ostrůvku... Den nato jsme si pro změnu přivázali hamaky ke kmeni, který byl dutý a plný včel a my mysleli, že je někde dole ve kmeni díra a hučí to, že jako průvan v komíně. Ráno jsme měli včely všude, pod moskytiérou, v hamace, ve vlasech... a ... hoacinové... Tohle

je na těch výletech jedna z nejhezčích věcí, potkávat tvory, které našinec zná jen z obrázků a poprvé je vidět živé a doma, dostat je do oka, do měřítka, do souvislostí. Je krása být zelenáčem... Vlastně první můj amazonský výlet byla Caura.

Jak už je vyrytý v povědomí a podvědomí veřejnosti, že fotíš vážky, člověk si na tebe vzpomene na svých cestách. Když někde v pralese vidím pěknou vážku, okamžitě mi naskočí, že by to bylo něco pro tebe... Dělá ti to třeba radost, že si cizí lidi někde uprostřed divočiny vzpomenu na tebe?

To je milé, vlastně, ale trochu nefér. Našinec by si představil, že popularizuje hmyz a místo toho je popularizován hmyzem on sám. Hrozná nespravedlnost.

Mohlo by se to jevit jako geniální PR trik... Ale jak k tomu přijdou ty vážky? Nebojíš se, že jednou vyrazíš do terénu a sesype se na tebe mrak vážek, aby se pomstily?

To se nebojím. Ale obávám se, že nepřiletí žádná....

Možná připravovaná kniha o nich je tak trochu úlitbou. Kdy vyjde?

Ta kniha je smrtícím argumentem ☺, ale já jí nepíšu, jen jsem se nanominoval do role odpovědného výtvarného redaktora. Vyjít by měla co nejdřív. Jedná se o oficiální atlas vážek s podtitulem *Ochrana, ekologie a rozšíření*. Vážná vědecká monografie řádu Odonata. První v češtině. Trochu mě občas zamrzí, že lidi občas vlastně zajímá víc koníček než práce, ale to bude asi dobou.

Kam se chystáš za vážkami příště? Napadlo tě někdy, že s tím skončíš? Že jsi třeba už vyfotil všechny rody a poddruhy, a že již nemáš ve světě vážek co objevovat?

Nenapadlo. Na Borneo.

☉ Ludmila Škrabáková, Foto vážky Dan Bárta
portrét Zdeněk Mazač

Králové rockgrassu

Hayseed Dixie jsou celosvětově proslulí hudbou, kterou nazvali „rockgrass“ – prostě hodně tvrdý, rockový bluegrass. Nezapomenutelné jsou jejich vtipné coververze rockových hitů od AC/DC, Led Zeppelin, C. Santany a dalších.

Jejich fanoušky určitě potěší, že tato nejhlučnější bluegrassová kapela se bouřlivě blíží do Čech. Na koncertě 17. dubna zazní mimo zmíněné covery i skladby ze zcela nového alba nazvaného jednoduše No Covers. Toto sedmé album amerických rockgrassových bardů je bezesbýtku naplněné novým materiálem. Termín „nový materiál“ tentokrát znamená, že všechny písně jsou autorské, a stejně tak, že něco takového jste dosud neslyšeli. Upřímně... slyšeli jste vůbec někdy něco, co by znělo jako album od Hayseed Dixie? Sedmnáct let cestování po světě (17 zemí, 612 koncertů – z toho 234 ve Velké Británii jen za poslední tři roky) znamená, že před sebou máme jednu z nejpracovitějších kapel vůbec. Tento přístup v sobě však nese i osobitý náhled na hudbu. Díky hraní na všech možných evropských festivalech, ať už malých nebo velkých, a díky okukování všech těch kapel s elektrickými kytarami a bicí soupravou, se chlap-

ci z Hayseed Dixie rozhodli, že něco z této instrumentace použijí ve své hudbě. Zpěvák Barley Scotch k tomu říká: „Chtěli jsme to hlavně pořádně vytmavit všem těm, kdo označili Boba Dylana za Jidáše.“ Půlka skladeb je tak hrána čistě akusticky, druhá polovina má plně elektrický náboj. Rockgrass, hudební žánr, který stvořili Hayseed Dixie, tak přišel na svět. I texty by mohly překvapit ty, kteří Hayseed Dixie v minulosti odepsali jako bezuzdnou frašku. První píseň nazvaná Bouncing Betty Boogie by tak mohla vyprávět o holce, která to v jednom baru trochu rozjela, stejně jako o tom, co se stane, když necháte tančit nášlapnou minu. Dalo by se říci, že toto album ponese korouhev nového stylu v soudobém písničkářství, ale takové rozhodnutí přenecháme historii samé. My všichni, co teď žijeme, budeme tou dobou už dávno mrtví, takže vám nezbude, než k tomu zaujmout vlastní postoj. ➡ **Šimon Kotek**

Prouza je zpět v nové sestavě a s novým albem. Jmenuje se V tichosti a nechybí na něm nic z toho, co od Prouzy čekají pamětníci. Syrový kytarový zvuk, sychravá nálada Severní Moravy, kvalitní texty a maximální soustředění na atmosféru. Na květnovém koncertu v Akropoli se kromě originálního brněnského hosta Budoár Staré Dámy objeví i videoklip Černou barvou režiséra Jakuba Skalického. Rozhovor poskytli zpěvák a kytarista Prouzy Karel Mařík.

Nové album Prouzy vychází po dlouhých 15 letech. Jaké bylo nahrávání? Byl to výrazný rozdíl proti 90. letům?

Tentokrát už jsme si vše nahrávali sami v naší zkušebně ve Frýdku-Místku. Má to řadu výhod, můžeme nahrávat kdy se nám chce a taky jak dlouho chceme. Současné podmínky se nedají s tím, co bylo kdysi, vůbec srovnávat. Dneska si můžete nahrát desku doma v obýváku. Druhá věc je mix a mastering, na ten jsme si netroufli a jsem rád, že nám s tím pomohli skuteční profíci. Dušan Neuwerth se postaral o mix a hodně pomohl radami s produkcí, o kterou jsme se postarali jako kapela. Finální mastering pak zajistil Tomáš Zůbek ve studiu Soundsquare. Myslí, že vznikl poctivý a zajímavý materiál. Jako kapela jsme vždycky chtěli znít hodně srozumitelně, syrově a nekompromisně, a to jsme si doufám udrželi. Pánové tomu pak dali více než luxusní kabát.

S Prouzou V tichosti

Kde jsou inspirační zdroje současné Prouzy?

Těžko říct. Na světě je spousta inspirace. Řekl bych, že se inspirováme životem.

Jaký je současný sound kapely? Jak moc bude překvapen pamětník, když nyní zajde na váš koncert?

Je to pořád o stejných pocitech a taky o kytarách. Zvukově to nebude daleko od sebe, ale je to asi mnohem více syrové. Celkový zvuk je oproštěn od všech zbytečných kudrlinek a trendových věcí. Je to ve své podstatě hypnotické, místy možná až minimalistické, ale díky skvělým textům Pavla Indrsta to rozhodně není prázdné. Jeden můj přítel nazval novou desku „čisticím programem“ se všemi atributy virové nákazy. Tak nevím...

Přemysl Štěpánek 📧 **Indies Scope Records,**
foto Lukáš Horký

Nevím nic o Klaxons

V dubnu přijedou The Notwist do Prahy podruhé, tentokrát aby zdejšímu (početnému) fanklubu představili svoje nové album The Devil, You + Me. Od poslední desky Neon Golden sice uteklo už šest roků, ale víme, jak to tahle parta má s nicneděláním. Takže s tímhle jsme Markuse Achera neotravovali. Hudebním průmyslem, booklety a naším hlavním městem ale ano.

Nová deska The Devil, You + Me už je hotová, nebo ještě dolad'ujete drobnosti?

Máme hotovo. Ještě řešíme nějaké věci kolem obalu, ale nic zásadního.

Jak vlastně přistupujete ke grafické stránce nahrávky? Pracujete na tom sami, nebo to dáváte někomu jinému?

Design The Devil, You + Me dělali lidi z Yokolandu, což je umělecká skupina z Osla. Povedl se jim vážně zvláštní a skvělý artwork.

Přemýšlíte o grafické podobě alba už během nahrávání, nebo si to necháváte až na konec, něco jako třešničku na dort?

Začínáme nad tím přemýšlet už na začátku nahrávání, ale nemůžeme se rozhodnout, dokud nevíme, jak bude album znít. V případě naší nové desky se to naneštěstí protáhlo až do úplného konce nahrávání... Ale Yokoland i v časovém presu odvedli výbornou práci.

Znamená pro Notwist tedy výtvarná složka důležitou součástí nahrávky?

Design je hodně důležitý. Jednak je něčím navíc, jednak hudbu někam zasazuje. Líbí se mi koncept signifikantních obalů pro kapely či labely, jako to měli třeba New Order a jejich Factory Records. Na druhé straně, mám rád i změnu s každým albem. Tak to děláme my. Řešení Neon Golden bylo hodně minimalistické, takže teď se snažíme zase o něco většího. Abstrakce s opravdovými věcmi.

Máte nějaký oblíbený hudební film?

Jasně. Třeba Sun Ra: Space Is The Place, Metallica: Some Kind Of Monster nebo Rolling Stones & Robert Frank: Cocksucker Blues.

Co čas na procházku do města? Prohlížíte si města, kde hrajete, nebo je to jenom o koncertu a přesunu dál?

Když nám to vyjde, jdeme si to město prohlídnout. Já ale stejně vždycky skončím v obchodech s hudbou nebo v knihkupectví.

Byl jste tu někdy taky jako turista, nebo jste se do Prahy zatím dostal jenom s muzikou?

Bohužel, v Praze jsem zatím pokaždé byl s kapelou. Jednou to bylo ještě v době, kdy Notwist hráli něco mezi hardcorem a punkrockem. Hráli jsme ve sklepě jednoho činžáku, kde normálně bydleli lidi, a bylo to hodně povedené vystoupení. Dobře si pamatuji, že jsme potom zůstali asi týden a dost si to užili. Pak jsem tu byl s Lali Puna, město jsme prošli křížem krážem. Mám to v Praze fakt rád.

Budete The Devil, You + Me distribuovat klasickou cestou, nebo se necháte strhnout aktuální vlnou "Radiohead postupu"?

Půjdem na cédéčko, vinyl a sedmičkový singl. Něco dáme i ke stažení zadarmo, ale určitě ne celou desku.

Co si vůbec myslíte o tom, co udělali Radiohead s In Rainbows?

V tu chvíli to byla nejlepší cesta, jak zpropagovat nové album a zároveň odstartovat diskusi o změně hudebního průmyslu. Ale opakovaný vtíp přestává být vtípem.

Pro některé umělce už je cédéčko mrtvý formát.

Hele, podle mě jsou nejlepší vinyly. Pro mě osobně byly vždycky top. Cédéčko, jako fajn, ale digitální data jsou vlastně bezcenná, už jenom proto, jak snadné je jejich kopírování. Můžu pak já někoho obviňovat z vypalování, když to jde skoro samo? Jedinou hodnotu, kterou cédéčko má, je booklet.

Máte rádi Klaxons nebo vůbec nu rave? Není to podle vás jenom přefouknutá bublina?

Upřímně, já nevím nic o Klaxons...

Posloucháte v tourbusu nějakou muziku?

Ne, v tourbusu je ticho. Ale do sluchátek si teď s radostí pouštím Efterklang, Mount Eerie, Gillian Welch a Schackleton.

☞ Lukáš Franz

Nožik čups

Nezaměnitelný a lehce identifikovatelný zvuk je na dnešní hudební scéně deviza k nezaplacení. V ruském Petrohradě funguje již deset let kapela, která dokázala najít recept na originální a zábavný koncept a ten se jim nepodařilo vyčerpat ani na osmi albech. Ještě zajímavější je fakt, že prakticky nikdo nedokázal sound Messer Chups uspokojujivě napodobit. Je to tím, že Oleg Gitarkin, hlavní postava projektu, je napůl geniální strateg hudebního trhu a napůl nevyzpytatelný šílenec? Hudba, kterou společně se svými kolegy skládá, by k takovým myšlenkám mohla svádět – kombinace padesátkového surf rocku se samplý ze

starých amerických běčkových filmů, sovětské cirkusové hudby, zvuků z východoevropských animovaných pohádek, nekonečných kytarových sol a nezaměnitelného zvuku těreminu (na deskách Messer Chups ho obsluhuje virtuózka Lydia Kavina, pravnučka samotného Lva Těremina, vynálezce tohoto elektromagnetického hudebního nástroje) je doslova vražedná. Postmoderní koláže jsou trochu jako pocta nadějím dvacátého století, naivistickým představám o lepším světě, i brakové kultuře komiksů, hororů a sci-fi filmů. Ale pozor – žádná nostalgie, tohle je pořádná legrace a bláznivý mejdan. ☺ Radim Šrám

MaPA 04-06-2008

46

FESTIVAL RESPECT the world of music 2008

Palác Akropolis

13. 5.: Maria Raducanu /Rumunsko/

14. 5.: Taraf de Haidouks /Rumunsko/

1. 6.: Bassekou Kouyate & Ngoni ba /Mali/

Ostrov Štvanice 27. + 28. 6.

Lo Cor de la Plana /Francie/

Kasai All Stars /Kongo – Kinshasa/

Tanya Tagaq /Kanada/

Toy Vivo Trio /Izrael/

Shanbehzadeh Ensemble /Iran/

Oumou Sangare /Mali/

Asa /Nigerie, Francie/

..... a další

Více na www.respectmusic.cz

RACHOT

Projekt se uskutečňuje
za finanční podpory
Ministerstva kultury ČR

Městská část
Praha 3

Svěží vítr z Afriky i inuitských plání

Festival Respect i koncerty Respect Plus přináší nejen fascinující hudební projevy vzdálených kultur, ale také šokující novotvary, které nevznikly kalkulem producenta, ale muzikantskou invencí.

Virtuózní zbojníci se vrací

Příběh romských muzikantů z chudé vesničky zní jak pohádka: po pádu železné opony, kdy se Rumunsko otevíralo světu, sestavili dva belgičtí producenti z posledních žijících virtuozů muzikantské kasty „lautari“ superskupinu Taraf de Haidouks, s níž v následující dekádě dobyli festivaly world music i kamenné koncertní sály.

Letos přijíždí „kapela zbojníků“, jak zní její název v překladu, s novým repertoárem. Belgický hudební supervizor skupiny vysvětluje: „Během těch prvních deseti let jsme obehrali snad všechny výcho-

doevropské melodie, bylo tedy nutné udělat změnu. Romskou hudbou se přece inspirovali Béla Bartók a další velikáni evropské klasiky, tak proč si nevybrat repertoár od nich a nepřevést jej zpět do živelného pojetí cikánských primášů?“

Po stopách afrického blues

„Bassekou je génius. Potvrzuje, že blues pochází z malijského kraje Segou,“ tvrdí Taj Mahal o muzikantovi, který stál dlouhou dobu v pozadí, ale v roli spoluhráče se přitom objevil na těch nejvýznamnějších západoafrických nahrávkách: na posmrtném albu Savana kytaristy Ali Farky Toureho, i na prvních nahrávkách jedné z největších hvězd malijské kory, Toumani Diabateho. Ale zatímco jednadvacetistrunná loutna kora se stala hudebním symbolem celé Afriky, ve vnitrozemském kraji Segou je dominantním nástrojem zvukově daleko syrovější ngoni, které velikosti připomíná ukulele a je předchůdcem dnešního banja. Kouyatého debutové album Segou Blue se koncem loňského roku umístilo na prvním místě prestižní ankety kritiků časopisu fRoots a Bassekou byl spolu s Tinariwen nominován na letošní ceny BBC.

Hudební novotvar z Francie

O korsické polyfonii prohlásil John Cale, že kdyby takhle uměl zpívat, prodal by svoji duši ďáblu. 6členná sestava Lo Cor de la Plana pochází z Marseille a styl spojovaný dosud se středomořskými ostrovy dovedla do zcela nečekané podoby. Jedná se vlastně o hudební novotvar, inspirovaný též berberskými pokřiky i rytmy z pohoří Atlas. Lo Cor de la Plana staví svoji hudbu výhradně z organických složek a dosahují až transovního efektu. Jejich vystoupení patřilo k vrcholům loňského veletrhu Womex v Seville.

Je libo překlad?

Skupina Kasai All Stars pochází ze stejné líně jako etno-industriální Konono N°1, jehož členové hrají na drnkátka likembé drasticky zesílená a zkreslená megafony. Kasai Allstars vznikli propojením několika sestav z konžského regionu Kasai a zpěváci i tanečnice reprezentují odlišné styly. Nástrojové obsazení kombinuje likembé s bubny, kytarami a balafony. První dojem je stejně šokující jako návštěva cizí planety. Jedná se totiž o setkání s kulturou zcela nedotčenou naší civilizací, která se stane srozumitelnou jen díky překladu do hudebního jazyka.

Akustický funk po africku

Zpěvačka Oumou Sangare z Mali, jež natočila svoje debutové album před dvaceti lety, svými kvalitami patří do stejné třídy jako Salif Keita či Habib Koité. V Africe se její kazety prodávají po statisících, ale v Evropě má zatím jen pozici kultovní hvězdy. I když její hudba má až funkový rytmický tah, vystačí jen s africkými akustickými nástroji, které kombinuje s evropskými houslemi. „Zvuk houslí mi pomáhá vyzpívat emoce. Když slyším housle, dodá mi to sílu.“ Ve své rodné zemi bojuje za ženská práva, proti dosud praktikované polygamii i násilně uzavíraným sňatkům. Její písně ale se západním pojetím feminismu ostře kontrastují: dýchají ženskou energií a něhou.

Eskymácké soupeření

I když vokální projevy inuitských či eskymáckých žen působí na evropské ucho spíš jako výraz vrcholně vášně nežli zpěv, jejich původní role byla zcela nevinná. Jednalo se o společenskou hru: „zpěvačka“ se snaží svými hlasivkami zopakovat frázi soupeřky, a přitom k ní ještě přidá něco navíc. Když ji zopakovat nedokáže, anebo ve snaze tak učinit vyprskne ve smích, prohrává. Kanadská zpěvačka Tanya Tagaq z této dramatické techniky vytváří abstraktní a emocionálně silné kompozice na hranici per-

formance artu. A protože mezi severskými národy existuje spřízněnost, do svých projektů ji přizvala islandská zpěvačka Björk a na oplátku se stala spoluproducentkou posledního alba Tanyi Tagaq.

Syntéza z Izraele

Citera qanun má v hudbě Blízkého východu stejně zásadní roli jako na Západě klavír: podle qanunu se ladí další nástroje, k jeho zvládnutí je potřeba dlouholeté studium. Avshalom Farjun patří k elitě virtuózních hráčů, ale přitom je samouk, vytvořil si vlastní techniku, která je syntézou východní i západní hudby. V Izraeli má statut průkopníka a vizionáře, před 16 lety stál totiž u zrodu respektované skupiny Bustan Abraham. Dnes vystupuje s Toy Vivo Trio.

👉 Petr Dorůžka

Festival Respect a hudební cyklus Respect Plus pořádá Rachot Production.

„Nezávislá reklama“

Řekněte na ulici nahlas José Gonzalez a nikdo se neotočí. Řekněte Sony BRAVIA a všichni uvidí, jak po ulici letí statisíce barevných míčků a s nimi se nese vzduchem konejšivý hlas, který v nás rozptýlí i poslední zbytky pochyb o tom, že televizory Sony BRAVIA opravdu dokáží přinést do tepla našich domovů celý ten nesmírný, pestrý svět okolo nás. Jméno nezávislého písničkáře Josého Gonzáleze tedy ještě nemá takový zvuk, ale jeho hlas dnes znají stamilióny lidí. Stejně jako hlasy Erlenda Øye, Feist, Magnetic Fields, Of Montreal, Datarock, Cat Power, Bitter:sweet... Zbyl na nezávislé scéně ještě někdo, kdo nepodepsal, kdo nezazpíval, kdo není součástí velké internacionální kampaně na revoluční produkt?

Přitom to přece není tak dávno, kdy nezávislá, alternativní, undergroundová scéna platila za nepodplatitelnou, nebo se alespoň tvrdilo, že její identita je právě v odolnosti vůči příkázáním trhu, komerčních rádií, televizí, časopisů, vydavatelství, koncertních sálů... že je na nich

nezávislá. Bývalo zvykem, že takový umělec se molochu kapitalismu a jeho komerční kultury nejen nepřizpůsobí, ale bude proti nim i otevřeně vystupovat. A co mohlo být odpudivějším a zavrženímhodnějším projevem konzumní společnosti než reklama! Ideální terč. Rozhovo-

ry kapel v (nejlépe nezávislém) tisku se většinou neobešly bez mantry „dneska nás ze všech stran bombardují tím, co si máme koupit, ale my chceme lidem říct, že život je o něčem jiném“. Kdejaký hudební klip zobrazoval varovné příklady reklamou degenerovaných jedinců, kteří se neustále něčím koukali a spokojeně koukali do televize. Zato dnes spokojeně koukají třeba Royksopp, bez špetky výčitek přihlížejí tomu, jak se na jejich singlu Remind Me, v němž zpívá Erlend Øye z kapel Kings Of Convenience a Whitest Boy Alive, vystřídá britská kampaň T-Mobile i americká pojišťovna GEICO. A sotva natočí odvážný norší hipsteri Datarock první album, ihned kývnou Coca Cole, že se jejich skotačivé hitovce Fa Fa Fa dostane té cti být titulní skladbou nové reklamy na limonádu. Proč ne, když to už před nimi provedli The White Stripes. Prostě, jestliže řeknete José Gonzalez, Magnetic Fields, Of Montreal, Datarock, Cat Power, Bitter:sweet, Stephen Malkmus, The Deadly Snakes, Jim Guthrie, Regina Spektor nebo Dandy Warhols, tak se vám vrátí jako ozvěna Sony, Toyota, Vodafone, Victoria's Secret, T-Mobile a přileze i krokodýl od LaCosty. A když řeknete The Shins, možná přijde i Ronald McDonald.

NESPOUTANÁ LIMONÁDA

Co se tedy stalo? Je dnešní generace hudebníků a umělců obecně o tolik cyničtější, jak se občas soudí? A jsou tak hloupí, že si ani nevšimnou, jak se reklama vmísila mezi kritéria, podle nichž je posuzována hodnota toho, co dosáhli: téměř cokoli, co bylo zatím napsáno o Gonzalezo- vi i Datarock začíná nebo vrcholí zmínkami o účinkování ve slavných reklamách, které jsou náhle uměleckým úspěchem nejvyššího kalibru a vlastně jediným skutečným doporučením. Kluci to dotáhli daleko, prodávaj limonádu a televize. Wow!

Pravdou je, že takzvaná nezávislá scéna nebyla nikdy tolik sváděna reklamním průmyslem jako dnes. Prvním dobrým důvodem jsou samozřejmě peníze – když si Microsoft vymyslel, že použije do kampaně na rozjezd Windows 95 starý šlágr Start Me Up od Rolling Stones, přišlo ho to na 8 miliónů dolarů. Datarock vám udělají lepší cenu. Ale dnes nejvíc přitahuje na nezávislé scéně právě její nezávislost – pro reklamní průmysl je to neokoukaná oblast, nově objevený kontinent, kde vznikají nové věci, nové

trendy, což je to nejdrahoccennější, protože trendy krmíme brandy. V době, kdy je podstatná část konzumentů stále otupělejší vůči standardním formám reklamy – nějaký hezký člověk na ně z televize napřáhne úžasný produkt, dobrácky se zazubí a za ním vyjde slunce jako v Teletubbies – a vy jim po sto padesáté potřebujete namluvit, že musí pít nejslavnější hnědou limonádu na světě, není nic lepšího, než tvrdit, že ta limonáda je zábavná, nespoutaná a originální jako Jack a Meg a ti kluci z Datarock. A chcete-li upozornit na novou televizi, třeba získáte pozornost diváka snově poetickou, těžko pojmenovatelnou atmosférou Gonzalezovy coververze Heartbeats, která jakoby dokázala zpomalit i let barevných míčků. Subkultura je pro reklamu stále univerzálnějším zdrojem, odkud si bere hudbu, obrazy a image i ve chvíli, kdy potřebuje prodat bankovní produkty nebo automobil luxusnější střední třídy. Už nejde jen o to oslovit teenagery.

SYN, OTEC I DĚD V REKLAMNÍM „ZAPĚŘENÍŠTI“

Změnili se i ti, co nezávislou hudbu poslouchají. Zbohatli a chtějí utrácet, je mezi nimi stále více snobů. Stále více hipsterů. Hipsteři se rozšířili mezi generacemi, může to být teenager i čerstvý čtyřicátník: v obou věkových kategoriích dnes najdete dost těch, kteří chtějí conversky a iPod. Dá se říci, že mizí mezigenerační propast. Čtyřicátník a jeho šestnáctiletý syn budou mít pravděpodobně ve svém iPodu i podobnou hudbu. Teenageři dnes nemají kapelu nebo oblečení, jimiž by šokovali své rodiče, ani třeba aktivitu, jíž by se generačně a společensky vymezovali: o snowboardácích se točí hloupé filmy a kdejaký adrenalinový sport se stal zábavou padesátiletých podnikatelů. Co to vlastně znamená být mladý nebo starý ve světě, kde padesátiletá Madonna ve vyretušovaných promo fotkách k poslednímu albu roztahuje nohy na šestnáctiletého teenagera, jeho čtyřicetiletého fotra i šedesátiletého dědu?

Celá nezávislá scéna je dnes ve skutečnosti dokonale marketingově vykolíkována a „obrandovaná“, každý

nový trend je už v zárodku vyřypnut ze subkultury a přesazen do reklamního pařeníště.

DOBRÁ MUZIKA POUZE V REKLAMNÍM BLOKU

Jenže při problematické situaci na dnešním hudebním trhu přežívá řada kapel z nekomerční sféry právě díky zájmu ze strany reklamního průmyslu. Prostě občas prodá svoji píseň do nějakého spotu. Otázka etiky už nezní: prodat či neprodat, ale komu ještě jo a komu už ne. Jestli je v pohodě propůjčit se do kampaně na Shell nebo McDonalds. Pro mladé a nezávislé, kteří nemohou očekávat otevřenou náruč maistreamových rádií a televizních stanic, je účinkování v reklamě i účinnou sebepropagací (byť je smutně groteskní, když se pár alb a léta skládání a vystupování talentovaného umělce smrskne do veřejné image „to je ten, co zpívá v tý reklamě, jak padají ty barevné míčky“). U nás to pochopitelně platí dvojnásob a smutně groteskní je spíš fakt, že když chcete slyšet v českém mainstreamovém rádiu či televizi (státní či komerční) skutečně aktuální a progresivní hudbu, je nejlepší počkat si na reklamní blok.

Takže samé paradoxy. Reklama pomáhá žít a propagovat nekomerční hudební scénu a zároveň jí bere identitu. Dnešní generace hudebníků není cynická, ale pragmatická, protože jinak by nejspíš nepřežila. Hudební dramaturgové rozhlasových i televizních stanic jsou dnes mnohem konzervativnější než tvůrci reklamy. A to nejhorší, co se vašemu oblíbenému nezávislému hudebníkovi může stát, je to, že se z něj stane nový Beethoven nebo Vivaldi. Pusťte si Bouři z Vivaldiho Čtvera ročních období, zavřete oči a uvidíte harmonii proudů vody v myčce nádobí, které synchronizovaně ošťikují hrnce a talíře. Pusťte si Ódu na radost a uvidíte. ☺ **Ondřej Formánek**

AMEBA PRODUCTION

WWW.ROCKFORPEOPLE.CZ

A

UVÁDÍ

**THE OFFSPRING KAISER
ENTER SHIKARI LOS DE ABAJO
THE LOCOS MADBALL
N.O.H.A. FLOGGING MOLLY ... další kapely stále v jednání!**

**KABÁT DIVOKEJ BILL KRYŠTOF TŘI SESTRY
ANETA LANGEROVÁ TATA BOJS MIG 21 DAVID KOLLER
HORKÝŽE SLÍŽE WOHNOUT VYPSANÁ FIXA ...a další !!!**

PŘES 120
ÚČINKUJÍCÍCH

3.-5.7.2008

5 SCÉN

**HRADEC KRÁLOVÉ
FESTIVAL PARK**

Hlavní mediální partneři:

Partneři:

Předprodej vstupenek v sítích TICKETSTREAM a TICKETPORTAL. Cena vstupenky v předprodeji (+poplatek) březen - duben 850,-Kč; květen - červen 950,-Kč; na místě 1100,-Kč. Sleva na karty ISIC, ITIC a ALIVE.

Vitální rockový ještěr z druhohor

V rocku teď máme období velkých návratů. Bez spousty kapel bychom se už určitě obešli a vítané comebacky jsou v drtivě menšině. Mezi ně určitě patří usmíření zakládajících členů Dinosaur Jr., jedné z klíčových kapel alternativního rocku posledních třiceti let.

Dinosaur Jr.

Trio, které proměnilo tvář amerického alternativního rocku od hardcore punku k indie rocku.

Ačkoliv oficiálně skončili až v roce 1997, kultovní Dinosaur Jr. se v nejsilnější sestavě znovu schází po dlouhých sedmnácti letech. Kytarista J Mascis a baskytarista Lou Barlow spolu začali hrát na střední škole v Bostonu na začátku 80. let a za čas je doplnil bubeník Murph. Trio natočilo přelomová alba *You're Living All Over Me* a *Bug* a společně s Pixies proměnili tvář amerického alternativního rocku od hardcore punku k indie rocku. Rukopis skoro výhradního autora J Mascise nezapře vlivy Black Flag nebo Sonic Youth, když zvuku dominují kytarové feedbacky a distorze. Mascis si ale zároveň hýčká své vzory Beatles nebo Rolling Stones a v jeho hudbě se dají najít jednoduché, nicméně delikátní písňové melodie. Dalším poznávacím znakem je jeho klidný vokál, který je přímým opakem punkového chrlení. Neméně důležitým elementem soundu ála Dino ale vždy byla basa Lou Barlowa. Když po neshodách s Mascisem v roce 1989 odešel, věnoval se naplno vlastní kapele Sebadoh, jejíž lo-fi přístup definoval produkci nezávislého rocku deváté dekády.

Dinosaur Jr. nicméně existoval i po jeho odchodu a Mascis natočil čtyři komerčně úspěšné desky. Přes propast bezmála dvou dekad se na jejich koncerty nedá zapomenout. Dinosaur Jr. milují maximální hlasitost a sluchovody fanoušků noří do lázně kytarových zpětných vazeb. Ne nadarmo svůj styl nazývají „country, z něhož vám budou krváčet uši“. V roce 2004 Mascis a Barlow znovu dali dohromady svoji rannou kapelu Deep Wound a zahráli si jako předkapela Sonic Youth. Na tomto turné se zrodil nápad zkusit to znovu jako Dinosaur Jr. První koncerty proběhly u příležitosti nového vydání „svaté trojice“ prvních desek a k nemalému překvapení došlo i na nové album. Loňské *Beyond* je ve znamení obdivuhodného návratu, který v lecčem završuje to, co v polovině 80. let začali. Skoro se tomu nedá věřit, jedna z nejinspirativnějších rockových kapel posledního čtvrtstoletí je zpátky a dává nám jedinečnou šanci zažít setkání s jejich hudbou tvář v tvář. ☺ **Karel Veselý**

RESUMÉ

16 Akropolismultimediale 2008
MIMO-TV/CZ ➡ Mythematica, DVA/CZ ➡ Melies
PA ➡ 04.06.

17 Akropolismultimediale 2008
CARRÉ PROJECT/FR ➡ Carré Project in Prague, MICHAL
MARIÁNEK & VJ DAVID MOŽNÝ/CZ ➡ Le Nonstop Bleu
PA ➡ 05.06.

18 Akropolismultimediale 2008
ADDICTIVE TV/UK, PHASER SHOW/CZ
PA ➡ 06.06.

19 Akropolismultimediale 2008
ODD & VJ CHUUU/JAP+DE,
INSECT ELEKTRIKA & VJ KOLOUCH + VJ INITI/CZ
PA ➡ 07.06.
Akropolismultimediale 2008 pořádá Art Frame Palác
Akropolis s.r.o. za podpory hlavního města Prahy
a Francouzského institutu.

22–23 SPOLEČENSTVO BEZHĽAVÝCH/SPITFIRE COMPANY
➡ Černý smích medúzy ➡ dVA
PA ➡ 14.04. a 02.06.
Hra vznikla v koprodukcii Bezhlaví o.s. a jeho partnerů a Art
Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory hlavního města
Prahy.

28–30 DIVADLO AKROPOLIS ➡ Onehand Jack ➡ dVA
PA ➡ 28.04. a 26.05.
Hra vznikla v produkci Art Frame Palác Akropolis s.r.o.

31 Other Music ➡ ARNO FR/BEL
PA ➡ 18.04.
Pořádá agentura Rachot za podpory Hlavního města
Prahy, Městské části Praha 3, Ministerstva kultury ČR,
Francouzského institutu a French Music Export Office
v Berlíně.

32–34 DIVADLO U MOSTU/RUS ➡ dVA
PA ➡ 13.06. N. Gogol ➡ Panočka
PA ➡ 22.06. M. Gindin, V. Sinakevič ➡ Zvíře

36–37 14. Festival integrace Slunce 2008
PA ➡ 12.–16.05.
Pořádá Sukus o.s. ve spolupráci s Junior klubem
Na Chmelnici a Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory
hlavního města Prahy, Městské části Praha 3 a Ministerstva
kultury ČR.

38 HAYSEED DIXIE/USA
PA ➡ 17.04.
Pořádá Junior klub Na Chmelnici.

39 PROUZA + BUDOÁR STARÉ DÁMY
PA ➡ 23.05.
Pořádá Junior klub Na Chmelnici.

40–41 EuroConnections THE NOTWIST/DE + SPORTO/CZ
PA ➡ 23.04.
Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory hlavního
města Prahy a Městské části Praha 3.

42 EuroConnections
MESSER CHUPS/RUS
PA ➡ 11.06.
Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. za podpory hlavního
města Prahy a Městské části Praha 3 ve spolupráci se
Starcastic.

44–45 Respect Festival 2008
MARIA RADUCANU/ROM
PA ➡ 13.5
TARAF DE HAIDOUKS/ROM
PA ➡ 14.05.
BASSEKOU KOUYATE/MALI
PA ➡ 1.6.

Respect Festival 2008
Ostrov Štvanice ➡ 27.6. a 28.6.
LO COR DE LA PLANA/FR
KASAI ALL STARS/KONGO
DUMOU SANGARE/MALI
TANYA TAGAQ/CAN
TOY VIVO TRIO/IZRAEL
Respect Festival pořádá Rachot Production za podpory
Ministerstva kultury ČR, Hlavního města Praha, Městské
části Praha 3, Rumunského kulturního institutu,
Francouzského institutu, Židovského muzea v Praze,
Velvyslanectví Státu Izrael a French Music Export Office
v Berlíně.

**46–48 Midnight Sun Sessions JOSÉ GONZÁLES/SWE +
DEATH VESSEL/USA ➡**
PA ➡ 22.04.
Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o. ve spolupráci
s D Smack U Promotion.

50–51 DINOSAUR JR./USA
PA ➡ 24.05.
Producent Silver Rocket o.s. ve spolupráci s Art Frame Palác
Akropolis s.r.o. za podpory hlavního města Prahy.

52–55 DAN BÁRTA & ILLUSTRATOSPHERE
➡ křest CD Animage
PA ➡ 24. a 25.04.
Pořádá Art Frame Palác Akropolis s.r.o.

PalácAkropolis

Rozhovory

Palác Akropolis Rozhovory

Kniha rozhovorů se zakladateli Paláce Akropolis a spoluvůrci
žičkovského (a pražského) kulturního života – Tomášem
Klímou, Tomášem Vorlem, Františkem Skálou, Ludkem
Kubíkem, Lubomírem Schmidtmajerem, Jaroslavem Raušerem
a Pavlem Hurdou, proložená dobovými i koncertními
fotografiemi, snímky a návrhy interiéru Františka Skály
a černobílými portréty výše zmíněných osobností od české
fotografky Gabiny Fárové.

Historie žičkovského Paláce Akropolis se začala psát roku
1927. Tehdy vybudoval architekt Rudolf V. Svoboda v dnešní Ku-
belíkově ulici multifunkční dům s velmi populárním zaobleným
nárožím, který Pražanům nabízel možnost navštívit divadlo, po-
sedět v kavárně se zahrádkou, užít si krásného pohledu na Pra-
hu z vyhlídkové terasy nebo si zakoupit luxusní byt. Po válce
upadl žičkovský palác na téměř půl století do hlubokého spán-
ku, z něhož byl probuzen až v roce 1991 několika umělci z Žič-
kovské divadelní a hudební agentury. Především s nimi a o nich
je kniha Palác Akropolis Rozhovory, která je zároveň živým dů-
kazem toho, že sny je možné proměnit v realitu. I když zmíně-
ná proměna byla v případě Paláce Akropolis nesmírně dlouhým
a bolestivým procesem. **Jeroným Janíček**

Cena: 200,- Kč
Knihu lze zakoupit v Kavárně a Restauraci Paláce Akropolis.

Fotogalerie

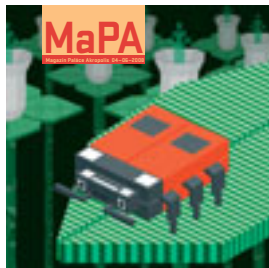
Fotograf David Pokorný se věnuje hlavně divadlu a filmu. Od tohoto roku začal soustavně mapovat divadelní dění v Paláci Akropolis a zde je první ovoce z pražských premiér.

- 1 10.03.08 Eduardo de Paiva Souza: Anděl
- 2 20.01.08 IMPRO NIGHT Zbrožek Company: Mezi piliři
- 3 03.03.08 Divadlo Husa na provázku: Nesnesitelná lehkost jízdy
- 4 04.02.08 Divadlo Husa na provázku: Shakespyré – commedia plná omylů

4

DRUHÉ ČÍSLO

ZA PODPORY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

KUBELÍKOVA 27, 130 00 PRAHA 3 – ŽIŽKOV

POKLADNA / CAFÉ / TICKETS tel. +420 296 330 913

denně (open daily) 10.00–24.00, so+ne (sat+sun) 16.00–24.00

Rezervace vstupenek na divadelní představení na dVA@palacakropolis.cz

RECEPCE / OFFICE tel. +420 296 330 911, fax +420 296 330 912,
info@palacakropolis.cz, po–pá (mon–fri) 09.00–19.00

RESTAURANT AKROPOLIS rezervace / reservations tel. +420 296 330 990–91
denně (open daily) 11.00–01.00

JUNIOR KLUB příspěvková organizace Prahy 3
tel. +420 296 330 961, martina.rychtova@palacakropolis.cz

PROGRAM PŘÍPRAVIL / PRODUCED BY ART FRAME PALÁC AKROPOLIS s.r.o.

DESIGN, GRAFICKÁ ÚPRAVA Luděk Kubík [Side2]

ILUSTRACE NA OBÁLCE VJ Kolouch

REDAKCE Ludmila Škrabáková, Martin Hůla

PŘÍSPĚVATELÉ Veronika Bromová, Petr Dorůžka, Ondřej Formánek,
Lukáš Franz, Petr Hašek, Šimon Kotecký, Tereza Kunová, Petr Lanta, Filip Láb,
Marta Ljubková, Vlasta Rydlová, Radim Šrám, Přemysl Štěpánek, Karel Veselý

FOTOGRAFIE archiv Paláce Akropolis, není-li uvedeno jinak

TISK Sazkatip, www.sazkatip.cz

MaPA 04–06–2008

60

VYSOKÝ STANDARD ZA NÍZKÉ CENY

skyeurope.com

